

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
HUMANITĀRO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
ĀZIJAS STUDIJU NODAĻA

Juefu dzejas žanrs un Trīs Cao daiļrade

BAKALaura DARBS

Autore: **Viktroija Vintere**

Studenta apliecības Nr.: **vv13025**

Darba vadītāja: **Dr. Phil. Agita Baltgalve**

RĪGA

2017

Satura rādītājs

Satura rādītājs.....	2
Ievads	4
1. <i>Juefu</i> dzejas žanra izcelsme, raksturojums un aptverošais <i>juefu</i> dzejas krājums.....	6
1.1. Termins <i>juefu</i>	6
1.2. “Mūzikas biroja” aizsākums un tā darbība imperatora Vudi valdīšanas laikā.....	7
1.3. Haņ <i>juefu</i> raksturojums	9
1.4. Sešu dinastiju <i>juefu</i> raksturojums	12
1.5. Tan <i>juefu</i> dzejas raksturojums	14
1.6. “ <i>Juefu šidzjin</i> ”	16
1.6.1. <i>Juefu</i> dzejoļu avoti	16
1.6.2. Guo Maocjieņ.....	17
1.6.3. “ <i>Juefu šidzjin</i> ” kategorijas	17
2. “ <i>Saņ Cao</i> ” jeb “Trīs Cao”	19
2.1. Sešu dinastiju aptverošā vēsture	19
2.2. Dzjeņaņ literatūra.....	21
2.3. Cao Cao.....	22
2.3.1. ieskats Cao Cao biogrāfijā un daiļradē	22
2.3.2. Cao Cao dzejoļu analīze.....	25
2.3.2.1. “Balāde par skarbo aukstumu”	25
2.3.2.2. “Dziedošā balāde”	27
2.4. Cao Dži	29
2.4.1. Ieskats Cao Dži biogrāfijā un daiļradē.....	29
2.4.2. Cao Dži dzejoļu analīze	32
2.4.2.1. “Skaistā meitene”	32
2.4.2.2. “Baltais zirgs”	34
2.5. Cao Pi.....	36
2.5.1. Ieskats Cao Pi biogrāfijā un daiļradē	36
2.5.2. Cao Pi dzejoļu analīze.....	40
2.5.2.1. “Dziedošā balāde”	40
2.5.2.2. “Balāde par baložiem”	42

Secinājumi.....	45
Literatūras saraksts.....	48
Kopsavilkums	51
Summary	52
Dokumentārā lapa	53

Ievads

Bakalaura darbā “*Juefu* dzejas žanrs un Trīs Cao daiļrade” tiks pētīta *juefu* dzejas žanra izcelsme un attīstība vairāku gadsimtu ilgā laika posmā. Konkrētāk tiks apskatīta Trīs Cao – Cao Cao, Cao Pi un Cao Dži – dzeja, tiks analizēta viņu biogrāfija un daiļrade kopumā, kā arī parādīta viņu ietekme uz šī dzejas žanra attīstību.

Darba tēma galvenokārt tika izvēlēta autore personīgo interešu dēļ. Tomēr, ņemot vērā, ka Ķīnas kultūras senajām tradīcijām ir vērtība arī mūsdienās, to apzināšanās un izprašana var palīdzēt un sniegt plašāku skatījumu uz mūsdienu Ķīnas kultūru. Turklāt darbs sniedz ieskatu ne tikai šo vērtību attīstībā, bet arī parāda vēsturisko fonu, kura ietekmē veidojās *juefu* dzeja, un tā kā šī dzejas žanra attīstība vijās cauri vairākām dinastijām un vairākiem gadsimtiem, tad darba gaitā tika iegūtas diezgan plašas vēsturiskās zināšanas, galvenokārt, protams, literatūras jomā.

Ķīnas literatūrai ir vairāku gadsimtu gara vēsture, kura laikā parādījās un attīstījās vairāki nozīmīgi un unikāli dzejas žanri, kuri nav sastopami nekur citur pasaulē, kā, piemēram, Haņ dinastijas dzeja prozā jeb *fu*, Tan dinastijas *luši* un Sun dinastijas *ci* dzeja. Šie minētie dzejas žanri ir vieni no spilgtākajiem Ķīnas literatūrā, taču arī pārējie literatūras žanri ir vienlīdz nozīmīgi. Dzjeņaņ periods tiek vairāk uzskatīts nevis par jaunu žanru parādīšanās periodu, bet gan kā esošās literatūras uzplaukuma gadiem. Arī *juefu* dzeja piedzīvoja savu kulminācijas brīdi šajā laikā. Un tieši šajā Dzjeņaņ periodā Cao Cao, Cao Dži un Cao Pi bija ne tikai visievērojamākās amatpersonas, bet arī izcili rakstnieki, kuri piekopa vairākus literatūras rakstīšanas stilus, tai skaitā arī *juefu*.

Darba mērķis ir, pirmkārt, izpētīt, no kā cēlies dzejas žanra nosaukums un kad tas pirmo reizi parādījās. Otrkārt, novērtēt *juefu* dzejas attīstību, izpētīt dzejas tematikas rakstura iezīmes Haņ, Sešu valstu un Tan dinastijas periodos, kā arī analizējot dzejas formas īpatnības. Treškārt, darbā tiek izpētīta *juefu* dzejas visaptverošākais avots: tā iedalījums un tā nozīmība. Tālāk darbā tiek apskatīta Trīs Cao laika perioda vēsture, pašu biogrāfija un daiļrade. Darba praktiskajā daļā, tika konkrētāk analizēti katra autora divi *juefu* dzejoļi.

Darbs sastāv no divām daļām, kā arī vairākām nodaļām un apakšnodaļām. 1. daļā apskatīta *juefu* dzejas žanra izcelsme un attīstība; 2. daļā apskatīta Trīs Cao dzīvošanas perioda vēsture, katra biogrāfija un iekļauta darba praktiskā daļa - izpētīti autore brīvi izvēlēti dzejoļi.

Kā galvenā metode darbā tiek izmantota literatūrzinātniski vēsturiskā pieeja, kas iekļauj vēsturiskā konteksta, autora biogrāfiju un daiļrades izpēti, lai varētu labāk izprast dzejoļos

atspoguļotās tēmas. Svarīga ir arī dzejas analīze, kurā ietverta gan dzejoļu struktūras, gan tematikas analīze.

Darba izstrādes pamatā tiek izmantoti vairāki zinātniskie pētījumi, kuri sniedz aptverošu ieskatu darba tēmā. Tiek izmantoti oriģinālkrājumi ar komentāriem, kā, piemēram, Cai Zongqi sastādītie *How to read Chinese poetry: a guided anthology* un *The Matrix of Lyric Transformation: poetic modes and self-presentation in early Chinese pentasyllabic poetry*, Knechtges David un Chang Taiping sastādītie *Ancient and Early Medieval Chinese Literature* krājumi. Informācijas iegūšanai par Trīs Cao biogrāfiju tika izmantota iepriekš minēto krājumu *Ancient and Early Medieval Chinese Literature* 1.sējums, jo tajā atrodams visaptverošs, bet kodolīgs apraksts par minēto dzejnieku dzīves ritumu un daiļradi. Savukārt dziļāk izklāstītu Trīs Cao biogrāfiju var lasīt tādos darbos kā *Jian'an Literature Revisited: Poetic Dialogues in the Last Three Decades of the Han Dynasty*, kura autors ir Shih Hsianglin, Connery Christopher Leigh darbā *The empire of the text: writing and authority in early imperial China* un Hugh Dunn sarakstītajā izdevumā *Cao Zhi: The Life of a Princely Chinese Poet*.

1. *Juefu*¹ dzejas žanra izcelsme, raksturojums un aptverošais *juefu* dzejas krājums

1.1. Termins *juefu*

Haņ dinastijas² *juefu* dzeja ir viens no senākajiem dzejas veidiem, kas būtiski ietekmēja vēlāko Ķīnas lirisko tradīciju. Haņ dinastijas laikā *fu*³ bija dominējošais literārais žanrs, kurā ievērojamākie galma dzejnieki praktizēja savas rakstīšanas prasmes, kamēr *juefu* dzeja, neskaitot rituālu slavinājuma dziesmas, tika ignorēta. Taču *juefu* dzeja pamazām tika pamanīta un atzīta, kā viena no svarīgākajiem literatūras žanriem Haņ dinastijā.⁴

Ķīnas kultūrā *juefu* ir plašs termins, kas attiecas uz mūzikas un dzejas tipiem. Periodā pirms Tan dinastijas⁵ tas iekļāva rituālu dziesmas, militāros maršus, anonīmās Haņ dziesmas un balādes, dzejnieku rakstītās anonīmo Haņ dziesmu un Ziemeļu un Dienvidu dinastiju⁶ tautas dziesmu imitācijas dzejas. Tan periodā *juefu* parasti tiek piedēvētas sociālo un politisko kritiku dzeja. Bet Sun⁷ un Juan⁸ laikā tas tiek izmantots kā alternatīvs vārds *ci* 詞 un *cju* 曲 žanriem.⁹

Juefu dzejoļi, kuri tika nozīmēti noteiktiem ierēdņu un galma rituāli izpildīšanai, tika pavadīti ar mūziku (kas tagad ir zudusi). Šāda veida dzejoļus visbiežāk rakstīja ar četriem hieroglifiem rindā. Lielākoties *juefu* dzejoļi ir rakstīti ar pieciem hieroglifiem rindā vai septiņiem hieroglifiem rindā. Daži pat rakstīja jauktās rindiņās, tas ir, hieroglifu skaits dzejolī katrā rindā varēja variēt no trīs līdz pat desmit. Teikumu struktūra bija dzīvīga un brīva. Valoda - plūstoša, vienkārša un viegli saprotama. Šo īpašību dēļ *juefu* dzeja ieguva lielu popularitāti vēlāko dzejnieku vidū.¹⁰

---

¹ 乐府 Yuefu – tiešā nozīmē “Mūzikas birojs”

² 汉朝 Han chao (206 p.m.ē. – 220 m.ē.)

³ 赋 Fu – dzeja prozā

⁴ **Cai Zongqi** (ed.). How to read Chinese poetry: a guided anthology. New York: Columbia University Press, 2008. 84.lpp.

⁵ 唐朝 Tang chao (618 - 906)

⁶ 南北朝 Nan Bei chao (386 - 589)

⁷ 宋朝 Song chao (960 - 1279)

⁸ 元朝 Yuan chao (1279 - 1368)

⁹ **Knechtges David R.** (ed.), **Chang Taiping** (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.2. Leiden: Brill, 2010. 2088.lpp.

¹⁰ **Theobald Ulrich.** Yuefu 樂府, songs of the Music Bureau.

<http://www.chinaknowledge.de/Literature/Poetry/yuefu.html> [skat. 08.01.17.]

Termins *juefu* burtiski nozīmē “Mūzikas birojs”. Pretrunīgo tekstu dēļ zinātnieku vidū valda nesaskaņas par to, kurš un kad dibināja šo biroju. Taču skaidrs ir tas, ka Haņ imperatora Vudi¹¹ valdīšanas laikā “Mūzikas birojs” tika pilnībā pārveidots funkciju un darbības ziņā.¹²

Termins *juefu* netika izmantots kā literatūras žanrs Haņ dinastijā. Tas bija tikai sastopams kā valdības birojs. Dziesmas, kuras tagad tiek dēvētas par Haņ *juefu*, bija noteiktie dziesmu dzejoļi. Tie ietvēra anonīmas dziesmas no tādiem reģioniem kā Vu 吳, Ču 楚 un Žunaņ 汝南. Tikai Ziemeļu un Dienvidu dinastijas laikā *juefu* kļuva par dzejas žanra nosaukumu.¹³

Citi vārdi, kas ir raksturīgi *juefu*, ir – *sjin* 行 (balādes), *cju* 曲 (melodija, dziesma; beigu pasāža), *jiņ* 引 (īsā dziesmiņa), *jao* 谣 (svinīgās dziesmas), *dzjie* 解 (vārsmas) un *luan* 亂 (koda) u.c.. Šos vārdus visbiežāk var ieraudzīt dzejoļu nosaukumos, pēc kuriem arī uzreiz var noteikt, vai tas ir *juefu* dzejolis.¹⁴

1.2. “Mūzikas biroja” aizsākums un tā darbība imperatora Vudi valdīšanas laikā

Sakarā ar Haņ dinastijas vēsturnieka Baņ Gu¹⁵ apgalvojumiem *Haņ dinastijas vēstures* (Haņ šu 汉书) grāmatā, zinātnieki neskaitāmus gadus uzskatīja, ka *juefu*, “Mūzikas biroju”, izveidoja imperators Haņ Vudi Haņ dinastijas laikā. Taču 1976. gadā tika atrasts zvans ar iegravētu vārdu *juefu* Cjiņ Šihuan¹⁶, pirmā Cjiņ imperatora, kapavietas perimetra apkārtnē. Līdz ar šo atklājumu varēja secināt, ka Cjiņ dinastijā¹⁷ “Mūzikas birojs” noteikti jau tika izveidots.

Pastāv pierādījumi, ka Nanjue valstī¹⁸ pastāvēja sava *juefu* mūzikas akadēmija. 1983. gadā agrīnā Nanjue valdnieka kapenēs tika atrasts zvaniņu komplekts ar dienvidaustrumu reģionālajām īpašībām. Uz zvaniņiem ir iegravēts uzraksts, kurā tiek vēstīts, ka tos izveidoja Mūzikas biroja amatnieki Nanjue valdnieka Vendi¹⁹ devītajā valdīšanas laikā. Viņa devītais

---

¹¹ 汉武帝 Han Wudi (valdīšanas laiks 141 – 87 p.m.ē.)

¹² **Mair Victor. H.** (ed.). *The Columbia History of Chinese Literature*, New York: Columbia University Press, 2001. 953.lpp.

¹³ **Knechtges David R.** (ed.), **Chang Taiping** (ed.). *Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.2*. Leiden: Brill, 2010. 2095.lpp.

¹⁴ **Cai Zongqi** (ed.). *How to read Chinese poetry: a guided anthology*. New York: Columbia University Press, 2008., 89.lpp.

¹⁵ 班固 Ban Gu (32 – 92 p.m.ē.)

¹⁶ 秦始皇 Qin Shihuang (valdīšanas laiks 221.g. – 210.g. p.m.ē.)

¹⁷ 秦朝 Qin chao (221 – 206 p.m.ē.)

¹⁸ 南越 Nanyue (204 – 111 p.m.ē.) – valsts, kas sevī iekļāva Ziemeļu Vjetnamu un mūsdienu Ķīnas Guandun, Guansji un Juņnan provinces.

¹⁹ 文帝 Wendi vai 趙昧 Zhao Mo (valdīšanas laiks 137 – 122 p.m.ē.)

valdīšanas gads atbilst 129.gadam p.m.ē., kas ir aptuveni dekāde pirms imperators Vudi, domājams, izveidoja Mūzikas biroju.²⁰

Neskatoties uz to, ka “Mūzikas biroju” neizveidoja imperators Vudi, tieši viņam var piedēvēt tā attīstības veicināšanu un funkciju paplašināšanu. Imperatora Vudi valdīšanas laikā Mūzikas biroja galvenais uzdevums bija nodrošināt mūziku galma ceremonijām un valsts ziedojumu veikšanai, domājams, ka birojs arī vāca tautas dziesmas.²¹ Imperators Vudi bija tas, kurš ieviesa Konfuciānismu kā vienotu valsts reliģiju (vēlāk tā kalpoja vairāk kā ideoloģija), viņš īpaši novērtēja tā uzsvāru uz rituāliem. Senču pielūgšana jau vairākus gadsimtus Ķīniešu reliģijā ieņēma galveno lomu. Imperatoram vajadzēja ne tikai pielūgt senčus, bet arī izrādīt godbijību Debesīm un Zemei (Tieņ Di 天地) vai dievībām un gariem atkarībā no sezonas, piemēram, Prosas dievam (Hou dzji 后稷) vai Trīs diženajiem un Pieciem Imperatoriem (Saņ Huan Vu Di 三皇五帝). Imperatoram bija jākāpj Taišaņ kalnā 泰山, lai sniegtu ziedojumus Debesīm un Zemei. Imperators Vudi bija atbildīgs par “Dziesmas piepilsētu rituālu veikšanai” sastādīšanas pasūtījumu, kas bija svarīgs ceremoniju gabals, ko izpildīja viņa valdīšanas laikā. Ezotēriski un mītiski rituāli, zīlēšana un buršanās bija ļoti plaši izplatīti. Imperators Haņ Vudi izrādīja īpaši lielu interesi nemirstības iegūšanā, viņš bagātīgi atlīdzināja tos, kuri dalījās ar viņu nemirstības iegūšanas noslēpumos. Viņš pat lika uzcelt īpašas ēkas, kas kalpoja kā garu piesaistīšanas vietas.²² Izņemot rituālu dziesmas, nepastāv Haņ laika dziesmu teksti, kurus būtu ievākuši Mūzikas birojs. Populārās dziesmas, kuras tiek piedēvētas Haņ laikam, pieder avotiem pēc Haņ dinastijas, un ir grūti noteikt, vai šīs dziesmas tiešām ir ievācis Haņ Mūzikas birojs.²³

Pēc imperatora Vuedi Mūzikas birojs ar vien vairāk sāka iesaistīties ne-ceremoniālajās darbībās, kas bija, nodrošināt galmam izklaides. Konfuciānisti sāka izteikt neapmierinātību par Mūzikas biroja izlaidību, kā rezultātā Imperators Ai²⁴ 7.gs.p.m.ē. to slēdza.²⁵

---

²⁰ **Knechtges David R.** (ed.), **Chang Taiping** (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.2. Leiden: Brill, 2010. 2088. – 2089.lpp.

²¹ Turpat, 530.lpp.

²² **Theobald Ulrich**, Chinese history – Han period religion. <http://www.chinaknowledge.de/History/Han/han-religion.html> [skatīts 07.04.17.]

²³ **Knechtges David R.** (ed.), **Taiping Chang** (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010. 530.lpp.

²⁴ 汉哀帝 Han Aidi (valdīšanas laiks 7 – 1 p.m.ē.)

²⁵ **Knechtges David R.** (ed.), **Taiping Chang** (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.2. Leiden: Brill, 2010. 2089.lpp.

1.3. Haņ *juefu* raksturojums

Haņ *juefu* dziesmas var iedalīt divos galvenajos iedalījumos: ceremoniju un ziedojumu veikšanai slavinājuma dziesmas un populārās dziesmas jeb Haņ tautas dziesmas, kas pārsvarā ir rakstītas ar piecām zilbēm rindiņā par visdažādākajiem tematiem. Neskatoties uz lielo nozīmi Haņ galmā ceremoniju un ziedojumu veikšanai, slavinājuma dziesmām nebija liela ietekme uz Ķīnas dzejas attīstību un tās darbojās tikai savās ierobežotajās reliģiskajās sfērās. Turpretim populārās dziesmas gan ietekmēja viduslaiku Ķīnas dzeju.²⁶

Viena no problēmām, ar ko pētnieki ir saskārušies pētot Haņ *juefu*, ir to datēšana. Noteikt autoru Haņ *juefu* dzejām ir sarežģīti, pat neiespējami. Viens no iemesliem ir – nepastāv nekādi primāri pierādījumi autortiesībām Haņ *juefu* dzejoļiem. Tie nav dzejoļi ar norādītiem autoriem atšķirībā no Džeņņāņ perioda²⁷ sastopamajiem pieczilbju dzejoļiem. Nedz tie arī ir homogēni. Drīzāk tie tika radīti, apvienojot vairākas dziesmas ar kopīgiem tematiem un nosaukumiem. Darbos, kuros ir attēlota sociālā dzīve, nav acīmredzamas pazīmes, kas noteiktu, kad aptuveni darbs būtu rakstīts, līdz ar ko pētnieki var tikai ļoti aptuveni mēģināt noteikti to radīšanas laiku.²⁸

Juefu dzejoļu radīšanu var salīdzināt ar puzzles likšanu. Tas ir – daudzos dzejoļos caurvijas vienādas teikuma struktūras, jaunā dzejoļī ielikts atsevišķs fragments vai fragmenti no citiem dzejoļiem.²⁹ Kā par piemēru var minēt trīs anonīmos *juefu* dzejoļus: “Gaiļa dziedāšana” 鸡鸣, “Satikšanās” 相逢行 un “Čanaņ ir šauras takas” 长安有狭斜. Šajos dzejoļos var saskatīt struktūru: brāļi + skaitlis (cik daudz) + vidējā brāļa amats. Protams, rindiņas nav identiski vienādas, bet līdzība ir acīmredzama.³⁰

Pirmie ieskati ķīniešu stāstošajā dzejā jau bija redzami *Šidzjin* 诗经³¹ dzejoļos. *Šidzjin* dzejoļu krājumā ir tikai daži stāstošie dzejoļi, kuru tematika arī bija dažāda. Taču tieši Haņ *juefu* lika spēcīgus pamatus klasiskajai ķīniešu stāstošajai dzejai un dziļi un detalizēti atainoja zemākās kārtas cilvēku ikdienu. Neskatoties uz to, ka cilvēku grūtā ikdiena tika arī aprakstīta

---

²⁶ Cai Zongqi (ed.). How to read Chinese poetry : a guided anthology. New York: Columbia University Press, 2008. 84.lpp.

²⁷ 建安 Jian'an (196 – 220)

²⁸ Cai Zongqi. The Matrix of Lyric Transformation: poetic modes and self-presentation in early Chinese pentasyllabic poetry. Ann Arbor: Center for Chinese Studies, University of Michigan, 1996. 27.lpp.

²⁹ Turpat, 37.lpp.

³⁰ Beecroft Alexander. Oral Formula and Intertextuality in the Chinese “Folk” tradition (*Yuefu*). “Early Medieval China”, Taylor & Francis Online. Issue 1, 2009. 14. – 15.lpp.

³¹ 诗经 Shijing – vecākais dzejoļu krājums Ķīnā

Šidzjin, tā nebija tik smalka. Tikai apvienojot šīs abas iezīmes, ir iespējams detalizēti aprakstīt cilvēku ikdienu.³²

Daudzi Haņ *juifu* dzejoļi apraksta vienkāršās tautas ikdienu un grūtības. “[Dziesma] par slimo sievu” 妇病行 ir viens no dzejoļiem, kurš attēlo šīs grūtības:

<p>Sieva, gadiem jau slima, pasauca savu vīru, lai sacītu vārdus pēdējos. Runāt vēlējās viņa, Kad nemanot sāka birt asaras. “Tavā apgādībā atstāju šos bāreņus es, neļauj mani bērniem badu un aukstumu ciest. Ja kļūdās viņi, nesit ar bambusa koku, Miršu es drīz, apdomā manu sacīto!” Beigas ir sekojošas: Apskaujot bērnus, Viņiem nebija drēbju, jaciņu bez oderēm. Aizslēdza viņš durvis, aizkrāmēja ciet logus. Pameta bāreņus un devās uz tirgu. Paceļam draugu sastapa, [kura priekšā viņš] raudādams apsēdās un nespēja pievelties vairs. Lūdzās, lai bāreņiem maizes klaipu nopērk, Skaļi raudādams. Asaras nespēja mitēties. “Vēlos, kaut nebūtu bēdīgs es, jo nespēju beigt [tāds būt].” [Viņa draugs] sataustīja naudu [kabatā] un pasniedza to viņam. Mājas durvis atverot, ieraudzīja bāreņus raudošos, Kuri lūdzās pēc savas mātes apskāvieniem. Staigāja šurpu turpu pa tukšo istabu viņš. “[Es] kā agrāk atgriezīšu visu atpakaļ, neko nesakiet!”³³</p>	<p>妇病连年累岁， 传呼丈人前一言。 当言未及得言， 不知泪下一何翩翩。 “属累君两三孤子， 莫我儿饥且寒， 有过慎莫笞笞， 行当折摇， 思复念之！” 乱曰：抱时无衣， 襦复无里。 闭门塞牖， 舍孤儿到市。 道逢亲交， 泣坐不能起。 从乞求与孤儿买饵， 对交啼泣， 泪不可止：“我欲不伤悲不能已。” 探怀中钱持授交。 入门见孤儿， 啼索其母抱。 徘徊空舍中， “行复尔耳， 弃置勿复道！”³⁴</p>
--	---

Šis dzejolis stāsta par vīru, kurš ir nonācis nepatīkamā situācijā. Viņš nespēj kārtīgi apgērbt un pabarot savus bērnus, kuri ir palikuši bez mātes. Vienīgā izeja, kā var noprast no pēdējās rindiņas, ir nāve. Izmantojot noteiktas detaļas no dzīves, dzejolis atspoguļo smago

³² Luo Yuming. A Concise History of Chinese Literature. Leiden: Brill, 2011, 138.lpp.

³³ Autores dzejoļa tulkojums, salīdzinot ar Lin Xi 林希, Yang Xianyi 杨宪益, Dai Nadie 戴乃迭 [et. al.] grāmatas “乐府” angļu val. tulkojumu un Luo Yuming grāmatas “A Concise History of Chinese Literature” tulkojumu 138. – 139.lpp angļu val.

³⁴ Lin Xi 林希, Yang Xianyi 杨宪益, Dai Nadie 戴乃迭 [et. al.]. Yuefu 乐府. Beijing: Waiwen chubanshe, 2001. 195. – 196.lpp.

zemākās klases cilvēku dzīvi, kur reizēm vieglākais ceļš, kā aizbēgt no dzīves nelaimēm, ir veikt pašnāvību. Kaut arī netiek izmantota poētiska valoda, dzejolis ar savu vienkāršumu un patiesumu spēj aizkustināt lasītāju. Dzejolī “Austrumu vārtu dziesma”³⁵ ģimenes piemeklējušais liktenis ir skarbs – ģimeni arī ir piemeklējis naudas trūkums, kura dēļ vīrs nevēlas atgriezties mājās, jo nespēj noskatīties uz skumjo stāvokli. Dzīves grūtības var sastapt arī “Bāreņa dziesma” dzejolī, kurā stāsta par turīga ģimenes dēla sūro dzīvi, kurš ir nonācis sava vecākā brāļa un viņa sievas aizgādībā. Dzejolis stāsta, kā viņam smagi jāstrādā, bet pretim neko nesaņem, viņam nav pat kārtīga apģērba katram gadalaikam.³⁶

Haņ *juefu* ir sastopama arī tematika par kara šausmām un to zaudējumiem.³⁷ “15 gados devos karagājienā” 十五从军征 var izjust vīrieša iekšējos pārdzīvojumus, kurus viņš piedzīvo, kad pēc ilgiem gadiem beidzot atgriezās atpakaļ mājās:

<p>[Es] 15 gadu vecumā devos karagājienā, un varēju atgriezties tikai, kad man bija 80. Atpakaļceļā satiku cilvēku no sava ciemata [un vaicāju]: “Kurš vēl ir [palicis] manās mājās?” “Tur, tālumā, ir Tavas mājas, kur zem priedēm un cipresēm atrodas kapi.” Truši caur suņu caurumiem sienās bija [salekuši] iekšā [mājā], fazāni pacēlās no jumta. Pagalma vidū bija izauguši graudi, aka bija aizaugusi [dažādām] nezālēm. Saberžot graudus, [es] pagatavoju sev maltīti, no saplūktajiem augiem, pagatavoju [sev] zupu. Pēc laika ēdiens bija gatavs, bet es nezināju, kuru uzaicināt uz maltīti? Es] izgāju ārā pa vārtiem un paskatījos uz austrumiem, asaras tecēja, padarot manu apģērbu miklu.³⁸</p>	<p>十五从军征，八十始得归。 道逢乡里人：“家中有阿谁？” “遥看是君家，松柏冢累累。” 兔从狗窦入，雉从梁上飞。 中庭生旅谷，井上生旅葵。 舂谷持作饭，采葵持作羹。 羹饭一时熟，不知贻阿谁？ 出门东向看，泪落沾我衣。³⁹</p>
--	--

Arī šajā dzejolī nav vērojama poētisku vārdu izmantošana. Bet ar savu vienkāršumu un apkārtnes aprakstīšanu dzeja dod ieskatu vīrieša sāpēs un vientulības sajūtu izpausmē, ko viņš piedzīvo, kad saprot, ka viņa māja ir tukša un neviens no ģimenes locekļiem nav sagaidījis

³⁵ 东门行 Dong men xing

³⁶ **Luo Yuming**. A Concise History of Chinese Literature. Leiden: Brill, 2011, 139.lpp.

³⁷ **Feng Yuanchun**. A Short History of Classical Chinese Literature. Beijing: Foreign Language Press, 2009. 41.lpp.

³⁸ Autores dzejoļa tulkojums salīdzinot ar Wang Rongpei 汪榕培 grāmatas “Yingyi Yuefy shi jinghua 英译乐府诗精华”93. – 94.lpp. angļu tulkojumu un Luo Yuming grāmatas “A Concise History of Chinese Literature” tulkojumu 140.lpp. angļu val.

³⁹ **Wang Rongpei** 汪榕培. Yingyi Yuefy shi jinghua 英译乐府诗精华. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press, 2008., 92.lpp.

dienu, kad viņš atgriežas atpakaļ. Ieskatu kara šausmās dod arī dzejolis “Karot pils Dienvidos”⁴⁰, kurā attēlotas skumjas par kaujiniekiem, kuri krita karā svešā vietā un netika apglabāti.

1.4. Sešu dinastiju⁴¹ *juefu* raksturojums

Vei⁴² un Dzjiņ⁴³ dinastiju laikā turpinājās tālākas izmaiņas formā un saturā Ķīnas literatūrā. Parādījās profesionālu rakstnieku klase, sāka vairāk rediģēt antoloģijas, dzeju, esejas un parādījās liels skaits literatūrkritikas. Daudzi rakstnieki sāka pievērst lielāku uzmanību vārdu izvēlei, paralēlismam un alūzījām vairāk nekā saturam..⁴⁴

Ziemeļu un Dienvidu dinastiju laikā dzejoļu tematika bija atšķirīga. Dienvidu dziesmas bija daudz mierīgākas un ar romantiskāku pieskaņu, kamēr Ziemeļu dziesmu tematika bija drūmāka. Kā par piemēru Dienvidu dziesmām var minēt fragmentu no “Pavasara dziesmas no “Dzi Je” četru gadalaiku dziesmām” (Dzi Je Siši ge (čūņge) 子夜四时歌(春歌)):

Tik daudz burvīgu ziedu plaukst pavasarī mežā, bet putnu dziesmas skan žēlabaini.	春林花多媚，春鸟意多哀。
Pavasara vējš strauji virmo gaisā, paceļot manu svārku apakšu. ⁴⁵	春风复多情，吹我罗裳开。 ⁴⁶

Kaut arī šajās rindiņās ir vērojamas nelielas skumjas, tas neaizēno tā romantisko un pat nedaudz pavedinošo noti. Pavasari ar plaukstošām puķēm var salīdzināt ar jaunu, plaukstošu mīlestību. Turpretim Ziemeļu dzejolī “Čīle upe” 敕勒歌 uzreiz manāms pretējs kontrasts Dienvidu gaišajam dzejolim:

Zem tumšajām debesīm plūst Čīle upe.	敕勒 ⁴⁷ 川，阴山下。
Mākoņi līdzinās nomadu teltīm, aptverot stepes no visām pusēm.	天似穹庐，笼盖四野。
Debesis tik pelēkas! Stepes tik neizmērojami plašas!	天苍苍，野茫茫，

⁴⁰ 战城南 Zhan cheng nan

⁴¹ 六朝 Liu chao (220 – 589)

⁴² 魏 Wei (220 – 265)

⁴³ 晋朝 Jin chao (265 – 420)

⁴⁴ **Feng Yuanchun**. A Short History of Classical Chinese Literature. Beijing: Foreign Language Press, 2009. 42. – 43.lpp.

⁴⁵ Autores dzejoļa tulkojums salīdzinot ar Yip Wailim “Chinese poetry: an anthology of major modes and genres” 126.lpp angļu val. tulkojumu

⁴⁶ **Yip Wailim** (ed. and transl.). Chinese poetry: an anthology of major modes and genres. Durham: Duke University Press, 1997. 126.lpp.

⁴⁷ 敕勒族 Chile zu – nomadu tauta, kuri apdzīvoja Ķīnas ziemeļus Dienvidu un Ziemeļu periodā

Kā spilgtu piemēru Dienvidu dziesmām var arī minēt izslavēto “Uz Dienvidaustrumiem lido pāvs” 孔雀东南飞, kas stāsta par nelaimīgu mīlestību, kurā mīlnieki veica pašnāvību, jo nevarēja būt kopā.⁵⁰

Sešu dinastiju periodā, īpaši tā sākumā Dzjiaņņ periodā, sāka parādīties izteiktākas atšķirības starp Haņ *juefu* un tā laika dzejnieku rakstītajiem *juefu*. *Juefu* dzeja uzskatāmi tiek iedalīta “tautas” *juefu* un “literārajā” *juefu* jeb Haņ *juefu* imitācijas.

Tradicionālajā Ķīnā literatūras kritiķi centās iedalīt *juefu* neskaitāmos mūzikas un apakškategoriju iedalījumos, bet modernās literatūras kritiķi, tieši otrādi, centās tos sašaurināt. Pārklasificējot *juefu* iedalījumus, Luo Genze⁵¹ tos ietvēra piecās kategorijās: 1) mūziķu adaptētie tautas darbi, 2) mūziķu adaptētie literārie darbi, 3) mūziķu oriģināldarbi, 4) darbi, kas imitē veco mūziku un 5) darbi, kas maina vecās mūzikas stilu. Kā arī viņš rada plašu bezmūziku kategoriju, kas sevī ietver trīs galvenās ne-performatīvas grupas – tie, kuri izmantoja vecā *juefu* virsrakstus, tie, kuri izmantoja vecā *juefu* rindiņas par virsrakstiem un tradicionālā *juefu* tematika. Luo jaunais iedalījums iezīmē svarīgu pāreju klasifikācijā no izpildījuma tehniskajiem jautājumiem (piemēram, mūzikas instrumenta veids, mūzikas izpildījuma veids) uz jautājumiem, kuri skar *juefu* darbu izcelsmi un to attēlošanu klausītājiem. Vēl ievērības cienīgs ir viņa izteiktā atšķirība starp “tautas” *juefu* 民间乐府 un “literāro” *juefu* 文言乐府. Pirmais ietver sevī visus anonīmos *juefu* dzejoļus, kurus, domājams, ir sarakstījuši parastie iedzīvotāji, bet otrs iekļauj tos darbus, kuri ir no zināmas izcelsmes, respektīvi, kurus ir sarakstījuši dzejnieki. Šo klasifikāciju sāka izmantot arī citi tā laika literatūras pētnieki. Piemēram, Hans Frankels⁵² savos pētījumos balstījās uz Luo klasifikāciju. Trīs no viņā piecām kategorijām (“Haņ dinastijas rituālu himnas”, “īpašā Dienvidu dinastiju rituālu himnu grupa” un “literātu balādes *juefu* stilā”) ir “literārā” *juefu* apakšgrupa, kamēr pārējās divas kategorijas (“anonīmās Haņ perioda balādes” un “Dienvidu un Ziemeļu dinastiju anonīmās balādes”) ir “tautas” *juefu* apakšgrupa.⁵³

⁴⁸ Autores tulkojums salīdzinot ar Yip Wailim “Chinese poetry: an anthology of major modes and genres” 128.lpp. angļu val. tulkojumu

⁴⁹ Yip Wailim (ed. and transl.). Chinese poetry: an anthology of major modes and genres. Durham: Duke University Press, 1997. 128.lpp.

⁵⁰ Feng Yuanchun. A Short History of Classical Chinese Literature. Beijing: Foreign Language Press, 2009. 50.-51.lpp.

⁵¹ 罗根泽 Luo Genze (1900 - 19600) – slavens klasiskās Ķīnas literatūras pētnieks.

⁵² Hans Hermann Fränkel (1916 - 2003) – ievērojams vācu-amerikāņu sinologs.

⁵³ Cai Zongqi. The Matrix of Lyric Transformation: poetic modes and self-presentation in early Chinese pentasyllabic poetry. Ann Arbor: Center for Chinese Studies, University of Michigan, 1996, 25. – 26.lpp.

“Tautas” *juefu* parasti tiek izdziedāta ar vai bez mūzikas pavadījuma. Šis *juefu* parasti tiek izklāstīts no kādas trešās personas skata punkta. Iekš “tautas” *juefu* autori, kuri to sarakstīja, neatklāj nekādas savas personiskās jūtas un domas par uzrakstīto. Kaut arī dzeja ir vienkāršā valodā, bet ar detalizētu aprakstu, taču tā ir bezpersoniska. Turpretim “literārais” *juefu* distancējas no ikdienas notikumiem, pievēršoties vairāk katra autora personiskajai dzīves pieredzei. Viņu pārdomām par vēstures notikumiem, par iespējām aizbēgt uz transcendentālo pasauli, par politiskās dzīves briesmām un par ilgām pēc mājām kalpo kā par vienu no galvenajiem tematiem šajā “literārajā” *juefu*.⁵⁴ Vēl piemēri, kā atšķirt “tautas” *juefu* no “literārā” *juefu* ir: literārajā *juefu* rindiņu skaits ir nemainīgs, pārsvarā ar pantmēru, tiek izmantots vairāk alūziju, dzeja ir mazāk stāstoša nekā “tautas” *juefu*.⁵⁵

1.5. Tan *juefu* dzejas raksturojums

Tan dinastijas laikā dzejnieki Li Bo⁵⁶ un Bai Dzjuji⁵⁷ izmantoja divu veidu dzejas tradīcijas: Haņ *juefu* un to imitācijas un dienvidu dziesmas un to literārās imitācijas. Kaut arī Li Bo iedvesmojās no tradicionālajām tēmām, Bai Dzjuji izveidoja jaunu konceptu senajām tradīcijām, ko nosauca par “Jauno” *juefu* 新乐府, kura saturs pamatā koncentrējās uz tā laika esošajām problēmām.⁵⁸

Līdz mūsdienām ir saglabājušies dažādi Bai Dzjuji *ši* un *fu* darbi, taču viņš ir izslavēts tieši ar savām stāstošajām dzejām un sabiedrības kritikas dzejām. Viņš ir sarakstījis 50 “Jaunās” *juefu* dzejoļus, kurus 809.gadā apkopoja kopā vienā darbā. Tajos viņš aprakstīja savu nosodījumu pret valdības izšķērdību un varas ļaunprātīgo izmantošanu un to ietekmi uz valsti, it īpaši uz parastajiem iedzīvotājiem. Dzejoļus rakstīja septiņzīlbu pantmērā, dažos dzejoļos iestarpinot citus pantmērus, lai dzejoļi nešķīstu monotoni. Darba apkopojuma priekšvārdā viņš min, ka dzejoļus tīšām rakstīja vienkāršā valodā, lai varētu vieglāk uztvert galveno domu, kā arī šādi parādot, ka dzejoļi tika rakstīti, lai ikviens varētu izprast to galveno domu. Dzejoļi darbā ir sakārtoti noteiktā secībā – pirmajā daļā dzejoļi apraksta Tan dinastijas iepriekšējo gadsimtu

---

⁵⁴Turpat, 22.lpp.

⁵⁵ **Connery Christopher Leigh**, *The empire of the text : writing and authority in early imperial China*. Lanham : Rowman & Littlefield Publishers, 1998, 156.lpp.

⁵⁶ 李白 Li Bai (701 – 762)

⁵⁷ 白居易 Bai Juyi (772 – 846)

⁵⁸ **Mair Victor. H.** (ed.). *The Columbia History of Chinese Literature*, New York: Columbia University Press, 2001. 955.lpp.

vēsturiskos notikumus.⁵⁹ Kā par piemēru var minēt “Septiņu tikumu deja” 七德舞, kurā aprakstīts Tan dinastijas dibinātāja izcilie panākumi. Dzejolī “Dziesmiņa par metodi” 法曲, stāsta par Tan dinastijas uzplaukumu un tā sekojošo kritumu kaosā.⁶⁰ Otrajā daļā tiek izklāstīts viņa esošā laika problēmas.⁶¹ “Divi sārti paviljoni” 两朱阁 dzejolī stāsta par strauju Budistu tempļu pieaugumu. Bet “Vecais vīrs no Dulin” 杜玲叟 ir uzrakstīts ar humoristisku pieskaņu par zemnieku nodokļu iekasēšanu.⁶²

Par cilvēku ciešanām un valdības netaisnīgo valdīšanu var lasīt Du Fu 杜甫 “Dziesma par kara ratiem” 兵车行 dzejoļa fragmentā:

<p>Karavīriem vēl nav ļauts atpūsties Guaņsji. Apgabalu amatpersonas ar steigu pieprasa nodokļus, bet, no kurienes iegūt līdzekļus? Tiek uzskatīts, ka laist pasaulē dēlu ir sods, laist pasaulē meitu ir labāk. Meitu var izprecināt kaimiņiem, bet dēls ir nolemts tikt apglabātam laukā.⁶³</p>	<p>未休关西卒。 县官急索租，租税从何出。 信知生男恶，反是生女好。 生女犹是嫁比邻，生男埋没随百草。⁶⁴</p>
--	--

Tan dinastijas laikā *juefu* dzejoļi netika rakstīti kādā noteiktā pantmērā. Rindiņu garums dzejā varēja būt mainīgs. Kā par piemēru var ņemt šo Du Fu dzejoli.

Citi ievērojami Tan dinastijas rakstnieki, kuri arī rakstīja “Jaunā” *juefu* dzeju ir - Juan Džen 元稹, Džan Dzji 张籍, Wan Dzjeņ 王建.

⁵⁹ Mair Victor. H.(ed.). The Columbia History of Chinese Literature, New York: Columbia University Press, 2001. 307.lpp.

⁶⁰ Gwyther Jordan Alexander. Bai Juyi and the New Yuefu movement: Dissertation. Graduate School of the University of Oregon, 2013. 3.lpp.

⁶¹ Mair Victor. H.(ed.). The Columbia History of Chinese Literature, New York: Columbia University Press, 2001. 307.lpp.

⁶² Gwyther Jordan Alexander. Bai Juyi and the New Yuefu movement: Dissertation. Graduate School of the University of Oregon, 2013, 6. – 7.lpp.

⁶³ Autores fraagmenta tulkojums salīdzinot ar Yip Wailim “Chinese poetry: an anthology of majot modes and genres” 283.lpp. angļu valodas tulkojumu.

⁶⁴ Yip Wailim (ed. and transl.). Chinese poetry: an anthology of majot modes and genres. Durham: Duke University Press, 1997. 282.lpp. (dzejoļa fragments)

1.6. “Juefu šidzjin”⁶⁵

1.6.1. Juefu dzejoļu avoti

“Juefu šidzjin” ir visaptverošākais *juefu* dzejas krājums, kuru sastādīja Guo Maoqien⁶⁶. Šis *juefu* dzejas apkopojums sastāv no 100 *dzjuan*⁶⁷, kas ietver *juefu* dzejoļus sākot no mītiskajiem imperatora Jao⁶⁸ līdz Piecu dinastijas⁶⁹ laikiem.⁷⁰

Sākotnējie *juefu* dziesmu teksti ir ļoti seni. Trīsdesmit sešas Haņ slavinājuma dziesmas ir saglabājušās Baņ Gu sarakstītajā “Rituālu un Mūzikas traktātā” (Li jue dži 礼乐志) *Haņ dinastijas vēstures* (Haņ šu 汉书) grāmatā. Saskaņā ar “Traktāts par mūziku” (Jue dži 乐志) *Sui vēstures* (Sui šu 随书) grāmatu, *juefu* tiek pirmo reizi klasificēts četrās kategorijās imperatora Min⁷¹ valdīšanas laikā. [Liu] Sun vēsture (Sun šu 宋书) grāmatas “Traktāts par mūziku” nodaļā Šeņ Jue⁷² paplašina kategoriju skaitu līdz sešām. Savukārt *Komentāros par būtiskajiem senā Juefu nosaukumiem* (Juefu guti jao dzjie 乐府古体要解) Vu Dzjin⁷³ nāk klajā ar astoņām jaunām kategorijām pēc vairāku rafinētu mūzikas tipu izslēgšanas un dubultojoš tautas mūzikas tipu skaitu. Toties Džen Cjiao⁷⁴ iekš *Vēsturisko Informāciju Apkopojums* (Tun dži ļue 通知略) nāk klajā ar piecām plašām kategorijām, kuras tālāk sadala piecdesmit trīs apakškategorijās.⁷⁵

Cits ievērojams *juefu* dzeju avots ir “Jaunās dziesmas no nefrīta terases” (Ju tai sjin jun 玉台新咏), kā sastādīšana tiek piedēvēta Sju Lin⁷⁶. Visvairāk izmantotajos izdevumos ir 670 dzejoļi, kuri ir iedalīti 10 *dzjuan*. Pirmajā *dzjuan* ietilpst *juefu* dzejoļi, no otrā līdz astotajam *dzjuan* ir piecizilbju dzejoļi, devītajā ir lasāmi septiņzilbju un jaukta pantmēra dzejoļi, bet desmitais *dzjuan* sastāv no četrindēm.⁷⁷

---

⁶⁵ 乐府诗经 Juefu shijing

⁶⁶ 郭茂倩 Guo Maoqian (1041 – 1099)

⁶⁷ 卷 Juan – ruļļi

⁶⁸ 尧 Yao (2356 – 2255 p.m.ē.)

⁶⁹ 五代国 Wudai guo (907 – 960)

⁷⁰ **Knechtges David R.** (ed.), **Chang Taiping** (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.2. Leiden: Brill, 2010. 2095.lpp.

⁷¹ 汉明帝 Han Mingdi (valdīšanas laiks 57 - 75)

⁷² 沈约 Shen Yue (441 – 513)

⁷³ 吴兢 Wu Jing (670 – 749)

⁷⁴ 郑樵 Zheng Qiao (1104 – 1162)

⁷⁵ **ZongqCai i.** The Matrix of Lyric Transformation: poetic modes and self-presentation in early Chinese pentasyllabic poetry. Ann Arbor: Center for Chinese Studies, University of Michigan, 1996. 24. – 25.lpp.

⁷⁶ 徐陵 Xu Ling (507 – 583)

⁷⁷ **Knechtges David R.** (ed.), **Chang Taiping** (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.2. Leiden: Brill, 2010, 2010.lpp.

1.6.2. Guo Maocjieņ

Par Guo Maocjieņ ir maz zināms. Viņa ģimene nāk no Taijuaņ pilsētas 太原, Šaņsji provinces 山西. Viņš bija Guo Juaņmin⁷⁸ vecākais dēls, kurš bija ievērojama amatpersona aptuveni no 1040.gada līdz 1060.gadam, Guo Juaņmin bija plašas zināšanas par mūziku un rituāliem, līdz ar ko Guo Maocjieņ, iespējams, savas zināšanas par mūziku ieguva no tēva. 1084.gadā Guo Maocjieņ kalpoja par administratoru likumu sekcijā Hunan provincē 湖南. Tiek uzskatīts, ka aptuveni tajā laikā viņš sāka sastādīt “*Juefu šidzjin*”. Sastādot šo krājumu, viņš parādīja savas lielās zināšanas un erudīciju mūzikas jomā, ņemot vērā, ka darba sastādīšanā tika izmantoti aptuveni 160 dažādi avoti. Kā par aptuveno krājuma sastādīšanas beigu laiku tiek uzskatīts 1090.gads.⁷⁹

Guo Maocjieņ sastādītais krājums ir ļoti vērtīgs, jo viņš radīja veidu, kā apvienot anonīmos tekstus un imitācijas hronoloģiskā secībā savas mūzikas kategoriju ietvaros.⁸⁰ Izmantojot šo visaptverošo krājumu, literatūras pētniekiem ir vieglāk analizēt *juefu* dzeju, izpētīt tā struktūru un attīstību vairāku gadsimtu gaitā.

1.6.3. “*Juefu šidzjin*” kategorijas

Krājums sastāv no 100 *dzjuaņ*, kuros kopā ietilpst 5 290 *juefu* dzejoļi: 3 793 dzejoļiem tiek piedēvēti 576 autori, bet pārējie 1 497 dzejoļi ir anonīmi. Guo iedala *juefu* divpadsmit kategorijās:

1. Lirika piepilsētu upurēšanai un tempļu ceremoniju dziesmām⁸¹,
2. Lirika dzīru un loku šaušanas ceremoniju dziesmām⁸²,
3. Lirika bungu un pūšam instrumentu dziesmām⁸³,
4. Lirika horizontāli pūšam instrumentu dziesmām⁸⁴,
5. Lirika pavadošajām dziesmām⁸⁵,

---

⁷⁸ 郭源明 Guo Yuanming (1022 – 1076)

⁷⁹ **Knechtges David R.** (ed.), **Chang Taiping** (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.2. Leiden: Brill, 2010. 2096.lpp.

⁸⁰ **Mair Victor. H.**(ed.). The Columbia History of Chinese Literature, New York: Columbia University Press, 2001. 957.lpp.

⁸¹ 郊廟歌辭 Jiao miao geci

⁸² 宴射歌辭 Yan she geci

⁸³ 鼓吹曲辭 Gu chui quci

⁸⁴ 橫吹曲辭 Hengchui quci

⁸⁵ 想和歌辭 Xianghe geci

6. Lirika Cjin un Šan dziesmām⁸⁶,
7. Lirika deju dziesmām⁸⁷,
8. Lirika cītaru dziesmām⁸⁸,
9. Lirika jauktajām dziesmām⁸⁹,
10. Lirika mūsdienu dziesmām⁹⁰,
11. Lirika jauktajām dziesmām un īsajām dziesmiņām⁹¹,
12. Jaunais juefu⁹².

Klasifikācija ir balstīta uz mūzikas iedalījumiem, kuri jau sen ir pazuduši.⁹³

---

⁸⁶ 清商曲辞 Qing shang quci

⁸⁷ 舞曲歌辞 Wu qu geci

⁸⁸ 琴曲歌辞 Qin qu geci

⁸⁹ 杂曲歌辞 Zaqu geci

⁹⁰ 近代曲辞 Jindai quci

⁹¹ 杂歌谣辞 Za geyao ci

⁹² 新乐府辞 Xin yuefu ci

⁹³ **Knechtges David R.** (ed.), **Chang Taiping** (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.2. Leiden: Brill, 2010. 2095. – 2096.lpp.

2. “*Saņ Cao*” jeb “Trīs Cao”⁹⁴

2.1. Sešu dinastiju aptverošā vēsture

Aptuveni 184. – 205.gadam bija pavērsiena gadi Ķīnas literatūrā. Dzeltenā Turbāna sacelšanās (zemnieku sacelšanās pret esošo valdību) 184.gadā novājināja valdību, un cīņa starp einuhiem un imperatora ģimeni aptuveni 180.gadā satricināja abas grupas, attālinot tās no politikas, atstājot militāros vadoņus kā galvenos varas turētājus. Drīz vien Cao Cao⁹⁵ kļuva par visspēcīgāko un visietekmīgāko cilvēku Ķīnā. 196.gadā viņš savā aizgādībā paņēma pēdējo Haņ dinastijas imperatoru un līdz 205.gadā bija ieguvis kontroli pār ievērojamu daļu Ziemeļķīnā, un uzstādīja savu galveno apmešanās vietu Je pilsētā (邺城 Ye cheng), kurā pulcējās daudzi izcili rakstnieki. Viņa dēls Cao Pi⁹⁶ lika Haņ imperatoram nokāpt no troņa un 220.gadā dibināja Vei dinastiju (魏 220 - 265). Tā kā Vei dinastijas valdnieki nespēja sakaut savus ienaidniekus, Ķīna tika sadalīta trīs valdošajās dinastijās: Vei, Vu (吳 222 - 280) un Šu (蜀 221 - 263).

Līdz ar Ķīnas sadalīšanos trīs valstīs (šis periods ir nosaukts par Trīs valstu periodu) Ķīna tika iepīta ilgā nemieru, karu un nesaskaņu periodā. Izņemot īsajā Dzjin dinastijas 晋朝 periodā (vai Rietumu Dzjin periods, 265 - 316), šī sadrumstalotība ilga turpmākos trīsarpus gadsimtus. Dzjin valsts, kura tika apspiesta no Ziemeļu puses, un savu iekšējo konfliktu dēļ, tika spiesta atkāpties uz Dienvidiem, kur tā turpināja pastāvēt kā Austrumu Dzjin valsts (317 - 420). Kamēr svešzemju valstis ieņēma Ķīnas Ziemeļu teritorijas, ķīnieši turpināja valdīt Dienvidos. Bet, izmantojot savā labā sacelšanās un iekšējos konfliktus, Liu Ju 刘裕⁹⁷ ar laiku kļuva pietiekami spēcīgs, lai dibinātu jaunu dinastiju – Liu Sun dinastiju 刘宋朝 420.gadā. 479.gadā Sjiao Daočen 萧道成, ietekmīgs Liu Sun dinastijas padotais, pārņēma varu savās rokās un dibināja jaunu dinastiju – Cji 南齐 -, kas ilga līdz 502.gadam. Drīz vien Cji dinastiju pārņēma Ljan dinastija (梁朝 502 - 557). Tālāk pēc Ljan dinastijas sekoja Čeņ dinastija (陈朝 557 - 589) - pēdējā no Dienvidu dinastijām -, kuru sakāva Sui dinastija (隋朝 581 - 618), kas atkal

---

⁹⁴ 三曹 San Cao – termins, kas tiek attiecināts uz trīs izcilajiem Dzjeņaņ 建安 perioda rakstniekiem, sekojoši, Cao Cao 曹操, Cao Zhi 曹植 un Cao Pi 曹丕

⁹⁵ 曹操 Cao Cao (155 - 220)

⁹⁶ 曹丕 Cao Pi (187 - 226)

⁹⁷ 刘裕 Liu Yu (valdīšanas laiks 420 - 422) – Liu Sun dinastijas dibinātājs

apvienoja Ķīnu zem pašu ķīniešu kontroles. Sui dinastiju tālāk nomainīja Tan dinastija (唐朝 618 - 907).⁹⁸

Ziemeļķīnā turpretim pie varas vairākumā nāca ne-ķīniešu valstis. Tuoba⁹⁹ cilvēki pārvācās uz Ķīnas Ziemeļiem un apsludināja savu valsti Vei (Ziemeļu Vei 北魏, 386 - 534) 386.g. un līdz 439.gadam pakļāva visus ienaidniekus Ziemeļķīnā. Tuoba pakāpeniski gāja cauri Haņ Hua 汉化 (kurā neķīniešu politika, kultūra, likumi, ekonomika, reliģija utt. mainījās, ietekmējoties no Haņ 汉 ķīniešiem) līdz imperators Ven¹⁰⁰ pasludināja to par obligātu praksi. Kad viņš pārcēla galvaspilsētu no Pinčen 平城 uz Luojan 洛阳市, pasludināja ķīniešu valodu par ekskluzīvu galma valodu. Nemieri 524.gadā vēlāk noveda līdz Rietumu Vei (西魏 535 - 577) un Austrumu Vei (东魏 534 - 550) izveidei, kas tālāk deva ceļu Ziemeļu Cji (北齐 550 - 557) un Ziemeļu Džou (北周 557 - 581) dinastijām.

Šis sadrumstalotības periods no vēlīnās Haņ dinastijas līdz Tan dinastijai ir zināms kā agrais viduslaiku posms. Termins Sešu dinastiju periods parasti tiek attiecināts uz sešu Dienvidu dinastijām, kuru galvaspilsētas bija Dzjeņkan 建康. Tās ir: Vu, Austrumu Dzjin, Liu Sun, Cji, Lian un Čeņ dinastijas.¹⁰¹

Politisko nestabilitāšu un nemieru laikā viduslaiku periodā notika kultūras attīstība. Tien Ši Dao (天师道 – Daositu kustība, kuru dibināja Džan Daolin 张道陵 142.gadā) izplatījās no mūsdienu Sičuāņ provinces līdz Luojan. No turienes tālāk izplatījās uz dienvidiem, kas veicināja Šan cjin 上清 un Lin bao 灵宝 rakstu un to pielūgšanas attīstību Daoismā. Tajā pašā laikā Ķīnā ienāca Budisms, kas ātri ieņēma svarīgu lomu gan Ziemeļu, gan Dienvidu Ķīnā. Arī gleznošanas māksla, kaligrāfija un literatūra sasniedza jaunas virsotnes, īpaši dzeja guva lielu atzinību. Šajā laikā ļoti svarīgas kļuva literārās grupas (domu grupas, kuras izveidoja rakstnieki), kuras parasti ietekmēja dzejas stilu un tematiku. Kaut arī šādas grupiņas jau pastāvēja kādu laiku, tieši Dzjianaņ periodā šī grupa parādīja savu nozīmību un tuvību rakstnieku vidū.¹⁰²

---

⁹⁸ Mair Victor. H.(ed.). The Columbia History of Chinese Literature, New York: Columbia University Press, 2001. 251. – 252.lpp.

⁹⁹ 拓拔 Tuoba – nomadu tauta, kura dibināja Ziemeļu Vei dinastiju.

¹⁰⁰ 魏孝文帝 Wei Xiao Wendi (valdīšanas laiks 471 - 499)

¹⁰¹ Mair Victor. H.(ed.). The Columbia History of Chinese Literature, New York: Columbia University Press, 2001. 252.lpp.

¹⁰² Turpat, 252. – 253.lpp.

2.2. Dzjeņaņ literatūra

Dzjeņaņ ir Haņ dinastijas pēdējo gadu (196 - 220) periods, bet tā literārais periods sākās nedaudz ātrāk un beidzās nedaudz vēlāk. Iespējamais laika periods varētu būt 184. – 240.gadam, taču Dzjeņaņ literatūra tiek attiecināta uz konkrētu rakstnieku grupu, kuri bija aktīvi otrā gadsimta beigās, trešā gadsimta sākumā. Līdz ar ko Dzjeņaņ periods pārklājas ar Haņ dinastijas beigām un Vei dinastiju.

No Haņ dinastijas un agrākajiem laikiem ir saglabājies ievērojams skaits dažādu izcilu literatūras darbu, bet Haņ dinastijas beigas iezīmēja sākumu nepiedzīvotai rakstnieku aktivitātei. Dzjeņaņ bija svarīgs periods dzejas attīstībai, kā arī šajā laikā dominēja noteikts dzejnieku skaits. Tajā tika iekļauti Cao Cao un viņa dēli Cao Dži un Cao Pi, kā arī Dzjeņaņ perioda septiņi meistari 建安七子: Kun Žun 孔融, Čeņ Liņ 陈琳, Van Caņ 王粲, Sju Gaņ 徐干, Žuaņ Ju 阮瑀, Jin Jan 应瑒 un Liu Džeņ 刘桢.¹⁰³

Ir saglabājies tikai neliels skaits no Dzjeņaņ dzejas. Piemēram, tikai četri dzejoļi no Čeņ Liņ un aptuveni septiņdesmit Cao Dži dzejoļi. Neskatoties uz to, Dzjeņaņ dzeja tika augsti vērtēta, un tai bija liela ietekme uz turpmāko Ķīnas dzeju. Literatūra bija ļoti svarīga gan trim Cao, gan viņu sekotājiem. Dzejas kolekcionēšana, sastādīšana un rediģēšana bija nopietna nodarbe. Cao Pi bija vadošais šajā jomā, viņš personiski strādāja pie Sju Gaņ, Čeņ Liņ, Jin Jsn un Liu Džeņ darbu vākšanas. Viņš arī ievāca Kun Žuņ darbus. Un pēc Cao Dži nāves viņa mazdēls Cao Žui 曹睿 pasūtīja viņa darbu krājumu.

Dzjeņaņ dzejnieku dzeja mēdz būt cieši saistīta ar viņu dzīvi un notikumiem viņu laikā. Viņi rakstīja dzeju par vēsturi, svinībām, ievērojamām vietām, klejošanu nemirstīgo pasaulē un par vientuļām un pamestām sievietēm. Tēmas ietvēra šķiršanos, politiskos nemierus, personīgās tiešanās un vilšanās, augstākstāvošā slavināšanu, tā laika esošajām grūtībām, sieviešu grūtībām un militārajām kampaņām.¹⁰⁴

Dzejnieki rakstīja dažādās formās. Viņi turpināja rakstīt četrzilbju formā, kas īpaši bija tieši Cao Cao rakstīšanas lauciņš; viņi arī rakstīja dzeju jauktās rindiņās un pat rakstīja sešzilbju dzeju. Bet vislielākais sasniegums noteikti bija pieczilbju dzejas formas izveide.¹⁰⁵

Pieczilbju dzejai ir pieci galvenie noteikumi:

1. Katrā rindiņā ir pieci hieroglifi,
2. Rindiņu kopējais skaits dzejolī nav noteikts,

---

¹⁰³Mair Victor. H.(ed.). The Columbia History of Chinese Literature, New York: Columbia University Press, 2001, 253.lpp.

¹⁰⁴Turpat, 254.lpp.

¹⁰⁵Turpat, 254.lpp.

3. Rindiņas parasti ir sakārtotas divrindēs (couplets),

4. Ritms parādās katras divrindes pēdējos hieroglifos,

5. Pirmie divi hieroglifi veido divzīlbu daļu (visbiežāk hieroglifi ir vienā tonī, veido divzīlbu savienojumu) un pārējie trīs veido trīszīlbu daļu (visbiežāk 2 hieroglifi ir vienā tonī, bet trešais citā, attiecīgi veido divzīlbu un vienzīlbu savienojumus).¹⁰⁶

Pirmais un otrais noteikums izveido telpisko formu pieczīlbu dzejā, trešais un ceturtais noteikums veido atskaņu modeli un piektais parāda semantisko pantmēru. Tieši piektais noteikums pārstāv svarīgu ritmizētu jauninājumu. Pirms pieczīlbu dzeja kļuva populāra, divzīlbu savienojumi bija standarta ritmizētas vienības ķīnas dzejā. Četrzīlbu rindiņas parasti ir izveidotas no diviem divzīlbu savienojumiem, sekojoši 2 + 2 ritms rada standarta semantisko pantmēru četrzīlbu dzejā kopš *Šidzjin* krājuma sastādīšanas. Līdz ar papildus vienzīlbes parādīšanos pieczīlbu dzeja rada semantisko pantmēru, kas ir mazāk monotona nekā četrzīlbu dzejā. Pieczīlbu rindiņās semantiskā pauze, parasti uzskatīta par neatzīmētu cezūru, kas atrodas starp otro un trešo hieroglifu, un sadala rindiņu sākuma vienībā un beigu vienībā. Līdz ar ko 2 + 3 semantiskais pantmērs kļūst par raksturīgu iezīmi pieczīlbu dzejā. Šis turpretim var tikt tālāk vēl sadalīts pateicoties otrajai cezūrai starp vienzīlbu hieroglifu un divzīlbu savienojumu beigu daļā. Kopumā nesabalansētība divzīlbu un trīszīlbu formās kopā ar otro mainīgo cezūru rada daudzveidīgu, plūstošu pantmēru. Šis jaunais pantmērs bieži tiek uzskatīts par pāreju no ‘pantmērs noteikts pēc mūzikas’ uz ‘pantmērs noteikts pēc semantikas’ jeb pāreju no ‘dzeja ar mūziku’ uz ‘dzeja bez mūzikas’.¹⁰⁷

Neskatoties uz to, ka šajā periodā pieczīlbu pantmēra *ši* 詩 un *fu* bija visizplatītākie žanri rakstnieku vidū, Haņ *juefu* dzejoļi arī bija populāri Dzjeņaņ periodā. Tieši šajā laikā *juefu* dzejoļi piedzīvoja savu uzplaukumu.¹⁰⁸

2.3. Cao Cao

2.3.1. ieskats Cao Cao biogrāfijā un daiļradē

Cao Cao pieņemtais vārds ir Mende 孟德. Cao Cao ir ievērojams Haņ dinastijas ģenerālis, valstsvīrs un dzejnieks, kurš ieguva lielu varu pēdējos Haņ dinastijas gados. Kā viens no

---

¹⁰⁶ **Cai Zongqi**. The Matrix of Lyric Transformation: poetic modes and self-presentation in early Chinese pentasyllabic poetry. Ann Arbor: Center for Chinese Studies, University of Michigan, 1996. 8. – 9.lpp.

¹⁰⁷ Turpat, 9. – 10.lpp.

¹⁰⁸ **Shih Hsianglin**. Jian'an Literature Revisited: Poetic Dialogues in the Last Three Decades of the Han Dynasty: Dissertation. University of Washington, 2013. 10.lpp.

svarīgākajām personām Trīs valstu periodā, viņš lika pamatus vēlāk esošajai Cao Wei 曹魏 valstij un pēc nāves tika godāts par Wei valsts imperators Vu 魏武帝. Neskatoties uz to, ka vēlākajos literatūras darbos viņš tika attēlots kā nežēlīgs cilvēks (piemēram, romānā “Trīs valstu piedzīvojumi” 三国演义), taču Cao Cao ir arī slavēts par izcilu valdnieku un militāro ģēniju.¹⁰⁹

Cao Cao 155.g. dzimis Cjiao 譙 pilsētīnā (mūsdienu Bodžou, Aņhui province). Viņa tēvs Cao Sun 曹嵩 bija einuha Cao Ten 曹騰 adoptētais dēls. Cao Cao pirmo reizi ieguva atzinību 184.gadā pēc armijas vadīšanas pret Dzeltenu Turbānu sacelšanos. 190.gadā viņš izveidoja savu armiju 5 000 cilvēku apmērā. 192.gadā viņš savai armijai pievienoja Dzeltēnā Turbāna pakļautos nemierniekus no Cjindžou 青州. Sākot no tā brīža, Cao Cao savās rokās turēja ļoti lielu varu. 196.gadā viņš pierunāja imperatoru Sjeņ 汉献帝 pārcelt galvaspilsētu no Luojan 洛阳 uz Sjučen 许昌 esošo nemieru dēļ. Līdz 208.gadam Cao Cao jau bija ieguvis lielu varu pār saviem ienaidniekiem. Viņš tika iecelts par virspavēlnieku. 208.gada augustā Cao Cao veda savu armiju uzbrukumā uz Dienvidiem, Dzjin provinci 荆州, pret Liu Biao¹¹⁰. Pēc Liu Biao nāves, Cao Cao viegli varēja panākt Liu Bao dēla Liu Cun 刘琮 padošanos. Vienīgais šķērslis pilnas varas iegūšanai bija zaudētā Sarkano klinšu cīņa 赤壁之战 208.gada decembrī.¹¹¹

Vēlākajos gados Cao Cao nostiprināja savus spēkus Ziemeļos un turpināja vadīt uzbrukumus pret saviem diviem lielākajiem ienaidniekiem: Suņ Cjuan 孙权 Dienvidaustrumos un Liu Bei 刘备 Dienvidrietumos. Viņš arī nodibināja likumu, kurā ierēdņi tika pieņemti, balstoties uz savām zināšanām un talantu, nevis esošo bagātību un statusu. Taču, lai pilnībā nostiprinātu savu varu, Cao Cao piešķīra saviem dēliem svarīgus amatus. 211.gadā viņš iecēla savu dēlu Cao Pi par vicekancleru. Pārējie dēli ieguva vietvalža titulus (Hou 侯). 216.gadā Cao Cao iecēla Cao Pi par savu nākamo troņmantinieku. Līdz savai nāvei viņš bija nodrošinājis Wei dinastijas izveidi. Cao Cao mira 220.gadā Luojan pilsētā.

Papildus savām izcilajām militāristu stratēģiju dotībām un līderspējām, Cao Cao ir arī izcils dzejnieks. Sestajā gadsimtā tika izdots krājums ar nosaukumu “Wei imperatora Vu darbu apkopojums” (Wei Vudi dzji 魏武帝集), kuri sastāv no 30 *dzjuan*. Agrīnajā Tan dinastijas laikā tie tika saīsināti līdz 26 *dzjuan*. Agrīnajā Tan dinastijas laikā bija arī šādi darbi: “Jaunie

---

¹⁰⁹ The Editors of Encyclopædia Britannica, Cao Cao, <https://www.britannica.com/biography/Cao-Cao>. [skatīts 01.04.2017.]

¹¹⁰ 刘表 Liu Biao (142 - 208) – bija Dzjin provinces 荆州 militārists. Viņa varā atradās visa Dzjin province, kura spēks tikai auga, līdz ar ko Cao Cao Liu Bao uzskatīja par savas varas draudu.

¹¹¹ **Knechtges David R.** (ed.), **Chang Taiping** (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 71.lpp.

apkopojumi” (Sjiņ džuan 新撰), kas sastāvēja no 10 *dzjuan*, un “Imperatora Vu literāro darbu mantojuma apkopojums” (Vu huandi ji dzji 武皇帝逸集), kas arī sastāvēja no 10 *dzjuan*. Līdz pat Sun dinastijai bibliogrāfijās tiek uzrādīts “Vei imperatora Vu darbu apkopojums”, taču pēc tam tas tika pazaudēts. Vēlākie apkopojumi ir tikai oriģinālā darba restaurācija.¹¹²

Lielākā daļa no saglabātajiem Cao Cao darbiem, ir proza. Kopā tie tiek mērojami 150 darbos, kuros ietilpst dzeja, vēstules, pavēles (lin 令), priekšvārdi, petīcijas un norādes (dzjao 教). Cao Cao iespējams ir rakstnieks, kurš sarakstījis visvairāk pavēles Ķīnas literārajās tradīcijās. Viņa visievērojamākais darbs šajā formā ir “Komanda par atteikšanos no apgabaliem, un savu mērķu izskaidrošana” (Žan sjeņ dzi min beņdzi lin 让现自明本志令). Šis darbs tika sarakstīts 211.gadā un tas kalpo kā ievērojams Cao Cao autobiogrāfisks darbs, kas ietver viņa dzīves gaitas līdz 211.gadam. Cao Cao bija pirmais cilvēks, kurš uzrakstīja komentārus “Suņdzi traktāts karamākslā” 孫子兵法, kā arī pats sastādīja vairākus militāros traktātus.

No Cao Cao saglabātajiem darbiem tikai 22 ir dzejoļi, kuri visi ir sarakstīti *juefu* žanrā. Jāpiemin, ka viņam nav neviena *fu* darba. Cao Cao *juefu* dzejoļus rakstīja ar mūzikas pavadijumu, taču tie līdz mūsdienām nav saglabājušies. Žons Pjērs-Deni¹¹³ sadala dzejoļus trīs galvenajos tematos – politika, eskeipisms (pārsvārā *jousjeņ*¹¹⁴ jeb “klejošana kā nemirstīgajam”) un lirisms. Turpretim Sju Gunči¹¹⁵ tās iedala četros galvenajos tematos – dzejas par noteiktiem notikumiem (visbiežāk par militārajām darbībām), personisko izjūtu un mērķu (*jousjeņ*) izklāsti un vēsture. Cao Cao izrādīja lielu interesi par transcendentālo, līdz ar ko viņa un viņu dēlu *jousjeņ* dzeja, iespējams, arī atspoguļo šo viņa aizraušanos.¹¹⁶ Rakstot dzeju, Cao Cao ne vienmēr sekoja dzejas nosaukuma sākotnējai nozīmei, līdz ar ko dzejai diez gan bieži nebija nekāda saistības ar tā nosaukumu, izņemot mūzikas melodijas izmantošana. Piemēram, dzejolī “Dziesma par Cjiu Hu” 秋胡行 viņš raksta par nemirstīgo klejošanu. Cao Cao, sacerot *juefu* dzeju, rakstīja brīvā formā, respektīvi, viņš neaprobežoja sevi ar viena veida dzejas formu, lai gan lielāku priekšroku deva tieši četrzilbju formai. Dzejā itin viss tika piemērots viņa paša vajadzībām, kas noveda pie *juefu* dzejas pārmaiņām. Tieši Cao Cao bija tas, kurš dzejoļos sāka ietvert savas jūtas un pārdzīvojumus, padarot dzeju daudz personiskāku.¹¹⁷

---

¹¹² Knechtges David R. (ed.), Chang Taiping (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 71. – 72.lpp.

¹¹³ Jean-Pierre Diény (1927 - 2014) – franču sinologs

¹¹⁴ 遊仙 Youxian – klejot apkārt kā nemirstīgajam

¹¹⁵ 徐公持 Xu Gongchi (1940 - ...) – Ķīnas literatūras pētnieks

¹¹⁶ Knechtges David R. (ed.), Chang Taiping (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 72.lpp.

¹¹⁷ Luo Yuming. A Concise History of Chinese Literature. Leiden: Brill, 2011, 154. – 155.lpp.

2.3.2. Cao Cao dzejoļu analīze

2.3.2.1. “Balāde par skarbo aukstumu”

Balāde par skarbo aukstumu

Dodos augšup Taihenšān kalnā, cik ļoti bedrains un stāvs tas ir!

Jančanbaņ šaurā nogāze tik līkumaina, ka ratiem riteņi lūzt.

Kokos dzirdamās vēju šalkas no ziemeļiem tik skumji pūš

Lāči man uzglūn no paslēptuvēm, ceļu malās ir dzirdami tīģeru un leopardu rūcieni.

Bet ielejās tik daži cilvēki dzīvo. Kāpēc krīt sniegs kā bieza segas kārtā!

Es izstaipu kaklu, dziļi nopūšoties, atsaucot atmiņā šos garos ceļojumus

Cik ļoti mana sirds spēj smelgt no sāpēm? Atgriezties atpakaļ uz austrumiem vēlos.

Dziļi un tumši ūdeņi, pār kuriem nav tiltu, liek man pusceļā šaubās soļot turp un atpakaļ.

Apmulsums mani pārņem, jo nozaudēts ir ceļš. Pienākot krēslai pat naktsmītnes nav.

Dienas rit tālāk un tālāk. Braucējs un zirgs – abi izsalkuši.

Lai uzkurinātu ugunsgrūdu, tiek lasīti zariņi, lai pagatavotu putru, ar cirvi tiek sašķelts ledus.

Skumjās dzejolis “Austrumu kalns” dziļi atskaņojas manās bēdās.¹¹⁸

苦寒行

北上太行山，艰哉何巍巍！

羊肠坂诘屈，车轮为之摧。

树木何萧瑟，北风声正悲！

熊罴对我蹲，虎豹夹路啼。

溪谷少人民，雪落何霏霏！

延颈长叹息，远行多所怀。

我心何怫郁？思欲一东归。

水深桥梁绝，中路正徘徊。

迷惑失故路，薄暮无宿栖。

行行日已远，人马同时饥。

担囊行取薪，斧冰持作糜。

悲彼《东山》诗，悠悠令我哀。

¹¹⁹

Dzejolis ir ļoti spilgts piemērs tam, ka dzeja Dzeņaņ periodā kļuva daudz personiskāka un tādējādi arī emocionālāka. Dzejolī jūtami dziļi personīgie pārdzīvojumi, spilgti aprakstīti runātāja emocionālie stāvokļi un novērojumi – gan tas, ko viņš dzird - “kokos dzirdamās vēju šalkas”, gan redz - “Jančanbaņ šaurā nogāze tik līkumaina” -, gan izjūt – “cik ļoti bedrains un stāvs tas ir” -, gan sajūt - “cik ļoti mana sirds spēj smelgt no sāpēm?”. Pirmā dzejoļa daļā (pirmajās 12 rindiņās) autors spilgti apraksta apkārt esošo ainavu – no kalnu līkumainā ceļa līdz biežam sniegam. Otrajā daļā, pēc tam, kad ir notikusi samierināšanās ar esošo situāciju, dzejolī

¹¹⁸ Autores dzejoļa tulkojums salīdzinot ar Yip Wailim “Chinese poetry: an anthology of major modes and genres” 101.lpp. angļu val. tulkojumu.

¹¹⁹ Yip Wailim (ed. and transl.). Chinese poetry: an anthology of major modes and genres. Durham: Duke University Press, 1997, 100.lpp.

ienāk reālistisks ainu apraksts, kurā atspoguļo grūtības, ar kādām var sastapties atrodoties kalnos, kad ir nozaudēts ceļš – “lai uzkurinātu ugunskuru, tiek lasīti zariņi, lai pagatavotu putru, ar cirvi tiek sašķelts ledus”.

Galvenais vēstījums šajā dzejolī ir izmisīgā vēlme atgriezties mājās. Ilgošanās pēc mājām, pēc atgriešanās drošā un pazīstamā patvērumā ir bijušas vienas no aktuālākajām bailēm visos laikmetos, tāpēc dzejolī aprakstītie satraukuma pilnie notikumi, lai arī ļoti personiski, tomēr vēršas pie plašākas cilvēku auditorijas. Taihenšaņ kalni atrodas starp Hebei un Šansji apgabalu robežām, kas atrodas uz ziemeļiem no Cao Cao dzimtās pilsētas Cjiao. Rindiņā – “atgriezties atpakaļ uz austrumiem vēlos” – tiek attēlota stāstītāja vēlme atgriezties atpakaļ uz mājām, kas atrodas austrumu virzienā no patlaban esošās atrašanās vietas.

Nezinot balādes autora Cao Cao biogrāfiskos faktus, iespējams, varētu domāt, ka balādē aprakstītas vienkārša noklīduša ceļinieka pārdzīvojumi, tomēr pēc 7., 13. un 24.rindiņas, kuros atrodas vārds “es 我” varētu noprast, ka dzejolis tiešām ir par pašu Cao Cao. Taču ne vienmēr Džeņaņ dzejnieku darbus vajag uztvert pirmajā personā, t.i., no paša rakstnieka skata punkta.

Arī šis dzejolis dod ieskatu Cao Cao patikai savos darbos izrādīt zināšanas par vēsturi. Priekšpēdējā rindiņā norādītais “Austrumu kalna dzejolis” atsaucas uz *Šidzjiņ* krājumā esošo dzejoli. Dzejolis stāsta par Džou Gun 周公 ekspedīciju austrumos, kurā pavadīja trīs gadus. Dodoties atpakaļ uz mājām viņu pārņēma lielas ilgas pēc tām, tāpēc arī sarakstīja to darbu.

Dzejolis ir uzrakstīts pieczilbju pantmērā. Pieczilbju pantmēra sadalījums 2+3, kas ir divzilbju savienojumi un trīszilbju. Visvairāk var novērot, ka divzilbju savienojumi ir lietvārdi, bet trīszilbju savienojumi ir darbības vārdi, kuri paskaidro lietvārdus, vai īpašības vārdi. Piemēram: 熊罴/对我蹲 Lāči/ man uzglūn. Lāči – divzilbju savienojuma lietvārds. Man uzglūn – trīszilbju savienojums, kas izsaka darbību. Šāda formula dzejolī parādās 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 13. un 22. rindiņās. Bet 10.rindiņā var novērot citu formulu, kas ir darbība + īpašība savienojumu – 雪落/何霏霏 Sniegs krīt/ cik biezs un smags. Turpretim 15. un 16. rindiņās var novērot vieta + papildinātājs – 水深/桥梁绝 Dziļajiem ūdeņiem/ neslejas pāri tilts. 中路/正徘徊 Ceļa vidū/ staigāju šurpu turpu.

Cao Cao dzejolī ir izmantojis vienu no Haņ juefu rakstīšanas tradīcijām, kas ir vārdu vai frāžu atkārtošana tekstā. Šajā gadījumā tie ir dubultie vārdi, kuri tiek izmantoti, lai paspilgtinātu un uzsvērtu dzejoļa melanholisko noskaņu - wēi wēi 巍巍, fēi fēi 霏霏, xíng xíng 行行 un yōu yōu 悠悠.

Dzejolis ir uzrakstīts plūstošs, ar vairākām atskaņām, kuru kopīgās izskaņas ir -ei, -ai un galotnes -i un -u. Izskaņa -ei atrodas 2., 6. un 10.rindiņas beigās: wēi 巍, bēi 悲 un fēi 霏.

Izskana –ai ir 12., 16. un 24. rindiņu beigās: huái 怀, huái 徊 un āi 哀. Galotne –i atrodas 8., 11., 18., 20. un 22. rindiņu beigās: tí 啼, xī 息, qī 栖, jī 饥 un mí 糜. Un galotne –u ir 3., 11. un 15.rindiņu beigās: qū 屈, yù 郁 un lù 路.

Kā vienu no sasniegumiem, ko veica Cao Cao rakstot dzeju, bija apvienot emocijas 情 ar ainavas 景 aprakstu. Kristofers L. Konerijs savā darbā “Jian’an Poetic Discourse” apraksta, ka, kaut arī šis nebija pilnīgs Dzjeņaņ dzejas inovācija, taču Cao Cao viennozīmīgi šo apvienojumu padarīja izteiktāku. Pirmajā dzejoļa daļā var redzēt, kā Cao Cao ar ainavas aprakstu ir izveidojis skumju un melnholisku noskaņu.

2.3.2.2. “Dziedošā balāde”

Dziedošā balāde

Ar vīna krūzi rokās būtu jādzied,
galu galā, cik tad ilgi cilvēka mūžs rit?
Gluži kā rīta rasa, tik daudz dienas rūgtumā ir pagājušas.
Es esmu aizkustināts, ir grūti paslēpt raizes.
Kā lai es klievēju savas bēdas? Tikai vīns te var palīdzēt! Du Kan¹²⁰.
Mana sirds vēl ilgi domās uzskavējas pie tavas zaļganās
apakles.
Bet tikai tevis dēļ vēl līdz šai balt dienai deklamēju šo dzejoli.
Stirnas izdveš savus brēcienus, lauka vidū ēdot zāli.
Pie manis ieradies godājams viesis, tāpēc priekš viņiem tiek
spēlēts cjiņ un šen.
Tik spožs kā mēness, kad to varēs pacelt?
Drūmas domas iekšējās, kuras nevar tikt apspiestas.
Tu izgāji cauri vairākām takām, lai mani apciemotu vien.
Mēs mielojamies un sarunājamies, un mūsu sirdis atminas
agrāko labestību.
Mēness ir spožs, zvaigznes blāvi spīd, žagatas un vārnas lido
uz dienvidiem,
Tie trīs reizes apriņķo apkārt kokam, uz kura zara tiem
nolaisties?
Kalni nekad nav pārāk augsti, jūra nekad nav pārāk dziļa.
Džou Gun izspļāva ēdienu mielasta laikā, visa pasaule
padevīgi viņa priekšā kļuva.¹²¹

短歌行

对酒当歌，人生几何？
譬如朝露，去日苦多。
慨当以慷，忧思难忘。
何以解忧？唯有杜康。
青青子衿，悠悠我心。
但为君故，沈吟至今。
呦呦鹿鸣，食野之苹。
我有嘉宾，鼓瑟吹笙。
明明如月，何时可掇？
忧从中来，不可断绝。
越陌度阡，枉用相存。
契阔谈宴，心念旧恩。
月明星稀，乌鹊南飞，
绕树三匝，何枝可依？
山不厌高，海不厌深。
周公吐哺，天下归心。¹²²

¹²⁰ 杜康 Du Kang – leģendām apvītais vīnu izgudrotājs

¹²¹ **Chang Sungsheng**. Generic transformation from yuefu to gushi: Poetry of Cao Cao, CaoPi and Cao Zhi: Dissertation. Stanford University, 1985.

¹²² **Cao Cao 曹操**, Duan Xin Ge 短行歌. Gushi wen wang 古诗文网, 2017. http://so.gushiwen.org/view_48003.aspx [skatīts 05.04.17.]

Lai gan sākumā dzejolis šķiet saraustīts, grūti uztverams un rindiņas savā starpā nesaistītas, tomēr to var izskaidrot ar to, ka tajā tiek atspoguļots autora personīgais domu lidojums. Dzejolis būtu jāuztver kā situācija, kurā dzejoļa runātājs kādās viesībās dzer vīnu un ļauj savām domām bezmērķīgi klejot, paverot iespēju lasītājiem ielīst viņa zemapziņā un atrast tur, iespējams, nenozīmīgus un savstarpēji nesaistītus domu pavedienus. No vienas puses, izskatās, ka dzejolī notiek pārleciens no vienas tematikas uz otru. No otras puses, pastāv uzskats, ka šī šķietami neesošā viengabalainība dzejoļa tematikā ir tikai skatuves priekšskats nevis reālā aina. Tādējādi, lai gan katra dzejoļa daļa tiešām varētu vienkārši atspoguļot dabas ainavu vai apkārtējos notikumus, kas norisinās dzejoļa tapšanas brīdī, tomēr, ja pieņem, ka visos izteiktajos domu pavedienos kā centrālo tēlu izvirza pašu runātāju jeb dzejoļa autoru, tad ar simbolu palīdzību varētu būt iespējams atrast kopējo vēstījumu, kas caurvij visu dzejoli.

Apskatot jebkuru tik senu un laikam cauri gājušu dzeju, protams, jāņem vērā arī specifiskā laikmeta un milzīgā laika perioda, kas pagājis kopš konkrētā perioda, faktori. Deklamētā dzeja ar intonāciju, paužu, mīmikas, žestu un citu izteiksmes līdzekļu palīdzību bieži var diezgan būtiski atšķirties no tā, kā dzeja tiek izteikta rakstiski. Tāpēc iespējams, ka jau no paša sākuma dzejolī lielākais uzsvars tika likts uz mūziku nevis loģisko struktūru.

“Dziedošā balāde” ir pārdomas rosinošs un emocionāli bagāts dzejolis. Arī šajā autora darbā ir būtiski atcerēties Cao Cao lielo saistību ar karu un politiku, jo, piemēram, pēc dzejoļa vārdiem “mana sirds vēl ilgi domās uzskavējas pie tavas zaļganās apkakles” varētu domāt, ka dzejolī jūtamas romantiskas notis, tomēr šī rindiņa atsaucas uz izglītotajiem cilvēkiem. – apģērba gabals dzijņ 衿 apzīmē apkakli, bet apģērbu ar zaļganīgu apkakli Džou dinastijas laikā nēsāja literāri izglītoti cilvēki. Arī beigu atsauce uz Džou Gun 周公, kurš bija Džou dinastijas 周朝 valdnieks, bet pazīstams arī kā talantīgu cilvēku cienītājs, liecina, ka šis dzejolis nav rakstīts kā vienkāršs domu vārsmojums, bet kā dzejolis ar savu mērķi.

Čaņ Sunšen savā darbā “Generic transformation from yuefu to gushi: Poetry of Cao Cao, CaoPi and Cao Zhi” pauž, ka šo dzejoli var apskatīt no dažādiem skata punktiem. Kā viens no dzejoļa skaidrojumiem tiek pausts, par Cao Cao slēptajām ambīcijām un šaubām par varas pārņemšanu savās rokās. Vai viņa dedzīgumu un entuziasmu jaunu politiķu meklējumos. Vai arī par sentimentālu pieķeršanos kādam tuvam draugam.

“Dziedošā balāde” ir uzrakstīta četrzilbju pantmērā. Cao Cao bieži rakstīja dzeju šajā pantmērā, ievietojot vairākas atsauksmes uz *Šidzjin* dzejoļiem. Tiek uzskatīts, ka *Šidzjin* ir būtiski ietekmējis viņa četrzilbju dzeju. Četrzilbju dzejas pantmērs dalās divās divzilbēs (2+2). Tas visbiežāk izpaužas, kā ‘priekšmets un izteicējs’ vai ‘subjekts un papildinātājs’ konstrukcija.

Kā pirmais tiks minēts ‘subjektu un papildinātāja’ konstrukcija.¹²³ To var novērot 2. un 6. rindiņā. 人生/几何 Cilvēka dzīve/ cik gara; 忧思/难忘 Bēdas/ grūti aizmirst. Bet 16. un 25. rindiņās var novērot, ka abi divzīlbu savienojumi savā starpā ir vēl sadalīti uz pusēm, iegūstot ‘darbības vārds/ lietvārds un lietvārds/ īpašības vārds’ struktūru – 鼓瑟吹笙 Sist [pa] se/ pūst šen; 月明星稀 Mēness spožs/ zvaigznes [spīd] blāvi. Turpretim 26., 31. un 32. rindiņas ir uzrakstītas ‘lietvārds un darbības vārds’ shēmā.

Interesanta ir atskaņu shēmu no 5. līdz 16. rindiņas. 5., 6. un 8. rindiņās beigu hieroglifiem ir kopīga atskaņa –ang: kāng 慷, wàng 忘 un kāng 康. 9., 10. un 12. rindiņu pēdējiem hieroglifiem kopīgā atskaņa ir –in: jīn 衿, xīn 心 un jīn 今. Interesanti, ka šajā atskaņu shēmā pirmie un pēdējie hieroglifi ir vienādi. Atsevišķās rindiņās var atrast vēl dažas atskaņas. Vairāk atskaņu var atrast dzejoļa pirmajā pusē, bet otrajā to ir daudz mazāk.

2.4. Cao Dži

2.4.1. Ieskats Cao Dži biogrāfijā un daiļradē

Cao Dži pieņemtais vārds ir Dzidzjeņ 子建. Cao Dži bija Vei valsts princis un viens no ievērojamākajiem dzejniekiem Ķīnā, it īpaši Dzjeņaņ literatūrā.

Cao Dži ir dzimis 192.gadā Cjiao 譙 pilsētīnā (mūsdienu Bodžou, Aņhui province). Viņš bija Cao Cao 曹操 trešais dēls, Cao Dži māte Lēdija Bien 卞 (160-230) bija izvēlēta kā Cao Cao galveno sievu 179.gadā. Viņš bija dzimis tajā pašā gadā, kad Dun Džuo 董卓¹²⁴ tika nogalināts. Tajā laikā Cao Cao spēks tikai auga.¹²⁵

Liela daļa Cao Dži agrīnās dzīves tika pavadīta tēva armijas nometnē. No 204.gada līdz 220.gadam, izņemot atsevišķus periodus, kurus viņš pavadīja Cao Cao militārajās kampaņās, viņš dzīvoja Je 邺 pilsētā (mūsdienu Liņdžan, Hebei province), kur viņš bija vadošais dalībnieks literatūras salonā, kurš bija centrēts ap Cao ģimeni. Viena no pirmajām kompozīcijām bija *fu* uz “Bronzas Putnu Terases” (Tun cjue tai 铜雀台), kuru 210.gadā pavēlēja uzbūvēt Cao Cao. Sapulces laikā uz terases iespējams 212.gadā, Cao Dži sacerēja “*Fu* par kāpšanu uz terases” (Deng tai fu 登台赋), kurā viņš apraksta skatu no terases un pauž cieņu

¹²³ **Cai Zongqi** (ed.). How to read Chinese poetry : a guided anthology. New York: Columbia University Press, 2008, 382.lpp.

¹²⁴ 董卓 Dong Zhuo (? - 192) – Austrumu Haņ dinastijas Lian 梁 provinces politiķis un militārists, kurš 189.g. palīdzēja virspavēlniekam He Dzjin 何进 veikt sacelšanos pret imperatori He 何皇后

¹²⁵ **Knechtges David R.** (ed.), **Chang Taiping** (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 90. – 91.lpp.

savam tēvam. Cao Dži sāka rakstīt arī šī dzeju savos jaunības gados, bet dažus no dzejoļiem viennozīmīgi var attiecināt uz viņa paša jaunību.

Jau no mazotnes Cao Dži bija tēva iemīļotākais dēls. Cao Cao nopietni apsvēra viņu iecelt par mantinieku, nevis vecāko dēlu Cao Pi 曹丕. Cao Cao izlēmības trūkums izvēloties mantinieku noveda pie sāncensības un naida starp abiem brāļiem. Katram brālim galmā bija savi atbalstītāji. Cao Dži galvenai atbalstītāji bija literatūras personas: brāļi Din Ji 丁仪 un Din Ji 丁廙, un Yan Sjiu 杨脩, kurš bija brāļadēls Cao Cao sāncensim Juan Šu 袁术. Pārsvārā pārdošanās un neatbildīgās uzvedības dēļ Cao Dži pārstāja būt tēva labās žēlsirdības cienīgs. 217.gadā Cao Dži piedzērās un devās pa imperiālo ceļu gar Sima vārtiem 司马门. Šis bija ļoti liels aizvainojums galvaspilsētai, jo pieeja imperiālajam ceļam un Sima vārtiem bija tikai imperatoram. Dusmīgs uz dēlu par nekaunīgo izdarību, Cao Cao izdeva deklarāciju, kurā tika paziņots, ka no tā brīža viņš “skatīsies uz savu dēlu citādāk”. Un tā arī bija, Dzjeņ aņ divdesmit otrajā ziemā (217g.) Cao Cao pasludināja Cao Pi par troņmantnieku.¹²⁶

Pēc tam, kad Cao Pi 220.gada decembrī kļuva par imperatoru, viņš uzreiz sāka izmantot dažādas taktikas, lai mazinātu sava sāncensa Cao Dži ietekmi. Sākumā viņš pavēlēja nāvēssodu Din brāļiem. Tad viņš nosūtīja visus brāļus uz saviem īpašumiem un neļāva rādīties galvaspilsētā bez īpašas atļaujas. Lai pārliecinātos, ka neveidojas apvērsumi, viņš ierīkoja *Djeņ Guo Jedže* 監國謁 ofisu (starpnieki, kuri pārvalda vasaļvalstis). 221.gadā viens no starpniekiem Guan Djuņ 灌均 apsūdzēja Cao Dži par atrašanos reibumā un vēlēšanos iebiedēt imperiālo sūtni. Cao Pi pavēlēja atvest Cao Dži uz Luojan, kur amatpersonām bija jāizlemj viņa sods. Dažas amatpersonas ieteica, ka viņa statusu vajadzētu samazināt līdz vienkāršās tautas pārstāvim, citi pat ierosināja viņa nāvēssodu. Taču pēc imperatores Bieņ iejaukšanās, Cao Pi pazemināja Cao Dž no Linzi 临菑 vietvaldi uz Aņsjan 安乡 vietvaldi. Viņa īpašumā esošās mājsaimniecības samazināja no 10 tūkstošiem uz 1 tūkstoši.¹²⁷

Vēlāk tajā pašā gadā (221), viņš saņēma Dzjuaņčen 鄆城 (mūsdienu ziemeļu Dzjuaņčen, Šanduņ province) vietvalža titulu. 222.gadā vairākas amatpersonas apsūdzēja Cao Dži par mīklainiem pārkāpumiem. Tad viņš devās uz galvaspilsētu un aizstāvēja sevi. Viņam atļāva atgriezties viņa vecajās mājās Je pilsētā, kur viņš pavadīja neilgu brīdi, pēc tam atgriežoties Dzjuaņčen. 222.gada aprīlī Cao Dži statuss tika paaugstināts uz Dzjuaņčen prinča statusu. Taču šis statuss vēl joprojām bija zemāks nekā vairumam viņa brāļiem, kuriem bija lielāki apgabali, kamēr Dzjuaņčen bija vien grāfiste.

---

¹²⁶ Knechtges David R. (ed.), Chang Taiping (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 91.lpp.

¹²⁷ Turpat, 91.lpp.

225.gadā atgriezoties no ekspedīcijas pret Vu valsti 吴, Cao Pi piestāja Juncjiu, lai apciemotu Cao Dži. Saskaņā ar anekdoti iekš “Pasaules stāstu jaunās interpretācijas” (Ši šuo sjiņ ju 世说新语), Cao Pi pavēlēja Cao Dži sacerētu dzejoli septiņu soļu laikā. Ja viņš nespētu to paveikt, viņu sagaidītu sods. Uz vietas Cao Dži sacerēja dzejoli ar nosaukumu „Septiņu soļu dzejolis” (Cji bu ši 七步诗). Hans Frankels savā darbā „15 dzejoļi” pierādīja, ka šī visticamāk ir tikai pasaka. Viņš norāda, ka, ja Cao Pi tiešām būtu vēlējis tikt nogalināt brāli, viņš nebūtu devis iespēju glābt dzīvību nokārtojot pārbaudi, zinot, ka Cao Dži to viegli varēja izdarīt.¹²⁸

226.gadā Cao Pi nomira un viņa vietā nāca viņa dēls Cao Žui 曹睿¹²⁹, kurš bija Cao Dži brāļadēls. Lai gan Cao Dži nesaņēma vairs bargo attieksmi, ko saņēma no brāļa, tomēr Cao Dži turpināja ceļot no vienas vietas uz otru. 227.gadā viņš tika pārcelts uz Dzjuņji 浚仪 (tuvu mūsdienu Kaifen, Henaņ provincē). Drīz pēc tam viņš atgriezās Juncjiu, kur viņš palika 3 gadus, līdz 232.gadā viņu pārcēla uz Čeņ 陳 pilsētu (mūsdienu Huaijan, Henaņ provincē). Viņš nomira Čeņ pilsētā 232.gadā, 41.gada vecumā.¹³⁰

Dzjinču 景初 periodā (237-239) imperators Min pavēlēja, ka vairāk kā 100 Cao Dži darbi dažādos žanros, tai skaitā *fu*, slavas dziesmas, dzejoļi, tiks savākti vienā krājumā, lai veidotu kopijas, kuras noglabātu gan pils iekšpusē, gan ārpusē. Ir pierādījumi, ka manuskripts, ko Cao Dži rakstījis, iespējams, pat savā rokrakstā bija izplatīts Sui 隋 periodā. “Sui dinastijas vēsturē” (Sui shu 随书) bibliotēkas monogrāfijā iekļauts Cao Dži kolekcija 30 *dzjuan*. “Senajā Tan dinastijas vēstures” (Dzjiu Tan šu 旧唐书) un “Jaunā Tan dinastijas vēsturē” (Sjiņ Tan šu 新唐书) bibliotēku monogrāfijās ierakstītas kolekcijas, kas sastāv no 20 un 30 *dzjuan*. Taču šie darbi saglabājās tikai līdz Ziemeļu Sun dinastijas laikiem. Ziemeļu Sun dinastijas laikā Čeņ Džeņsuņ 陈振孙¹³¹ piemin 20 *dzjuan* kolekciju, kura tika rekonstruēta no tekstiem, kas atrasti dažādos Tan un Sun dinastiju krājumos.¹³²

Cao Dži izdzīvojušā darbu kolekcija sastāv no 160 prozas darbiem, tai skaitā arī *fu*. Līdz mūsdienām ir saglabājušies 57 *fu* nosaukumi, taču ne visiem ir teksts. Cao Dži ir saglabājušies arī dzejoļi, kuri ir daudz lielākā skaitā nekā *fu*. Taču dažādās versijās to skaits atšķiras, sākot no 73 dzejoļiem līdz pat 101 atkarībā no izdevuma, kurā darbi ir publicēti.

---

¹²⁸ Knechtges David R. (ed.), Chang Taiping (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 92.lpp.

¹²⁹ 曹睿 Cao Rui (valdīšanas laiks 226 - 239) – Cao Vei valsts imperators Min 明帝

¹³⁰ Knechtges David R. (ed.), Chang Taiping (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 92.lpp.

¹³¹ 陈振孙 Chen Zhensun (1179 - 1262) – Dienvidu Sun dinastijas bibliogrāfs

¹³² Knechtges David R. (ed.), Chang Taiping (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 93.lpp.

Cao Dži bija nelaimīgs ar Cao Pi un Cao Žui attiecsmi, kuri ne tikai nenozīmēja viņu kādai svarīgai galma pozīcijai, bet arī visu laiku lika pārvākties no vienas vietas uz otru, lai viņš nevarētu nostiprināt varu vienā vietā. Viena no tematikām, par ko Cao Dži rakstīja ir sūdzību izpaušana par neapmierināto karjeru. Hansa Frankela 1964.gadā izdots raksts norāda, uz šo tematiku biežu atkārtošanos, lasot autobiogrāfiju par Cao Dži rakstību, it īpaši viņa dzeju.¹³³

Dažiem Cao Dži dzejoļiem ir saikne ar tā laika notikumiem. Piemēram, Cao Dži sešu daļu dzejoļi „Dzen Baima van Biao” 贈白马王彪 (Pasniegts Biao, Baima princim). Agrīnajā Vei periodā Cao Pi nosūtīja visus savus brāļus uz savām karaļvalstīm, un viņi varēja apmeklēt galvaspilsētu tikai ar īpašu atļauju. 223.gada vasarā Cao Dži un divi citi brāļi, Cao Biao un Cao Džan, varēja doties uz galvaspilsētu nosvinēt kādu ikgadējo festivālu. Īsi pēc tam, Cao Džan nomira. Daži avoti liecina, ka Cao Pi viņu noindēja. Pēc festivāla beigām, brāļiem bija jāatgriežas mājās. Cao Dži gribēja ceļot kopā ar Cao Biao, taču Cao Pi to neatļāva. Dūsmīgs par šo attiecsmi, Cao Dži sarakstīja dzejoli gan par brāļa nāvi, gan ceļojuma plāniem, arī paužot aizvainojumu, ka viņam jābūt šķirtam no Cao Biao. Dzejoļa beigās arī pauž skepticismu par nemirstību.¹³⁴

Viens no Cao Dži radošākajiem darbiem ir „*Fu* par vanagu un zvirbuli” (Jao cjue fu 鶻雀賦), dialogs starp vanagu un zvirbuli. Zvirbulis pārlicina vanagu viņu nenogalināt. Vēl viens līdzīgs darbs ir “Sacerējums par galvaskausu” (Dulou šuo 鬻髅说), kurā iedvesmojies no slavenā Džuandzi dialoga, kur viņš sarunājas ar galvas kausu, kuru atrod ceļa malā.¹³⁵

Cao Dži bija viens no pirmajiem dzejniekiem, kurš sāka aktīvi rakstīt pieczilbju pantmērā un dzejoļu tematiku centrēt ap sevi. Arī *juefu* dzejoļi tika rakstīti pieczilbju pantmērā. Caur *juefu* dzejoļiem viņš centās izveidot sevi “ideālajā” tēlā¹³⁶

2.4.2. Cao Dži dzejoļu analīze

2.4.2.1. “Skaistā meitene”

Skaistā meitene

Skaistā meitene tik valdzinoša ir, un savā lēnajā solī ceļa sazarojuma malā zīda lapas plūc.

美女篇

美女妖且闲，采桑歧路间。

¹³³ Knechtges David R. (ed.), Chang Taiping (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 93.lpp.

¹³⁴ Turpat, 94.lpp.

¹³⁵ Turpat, 94.lpp.

¹³⁶ Cai Zongqi. The Matrix of Lyric Transformation: poetic modes and self-presentation in early Chinese pentasyllabic poetry. Ann Arbor: Center for Chinese Studies, University of Michigan, 1996. 110.lpp.

Zari brīvi, saķepurojušies krīt pār celiņu, un to lapas vieglā vēju virpulī krīt.	柔条纷冉冉，落叶何翩翩。
Viņas uzlocītās piedurknes atklāj baltas rokas, ap kurām zelta rokassprādze ir aplikta.	攘袖见素手，皓腕约金环。
Matus daiļo zelta sprādze; gurnus ieskauj nefrīta josta.	头上金爵钗，腰佩翠琅玕。
Spožas pārles izgrezno ķermeni viņas, kur koraļļu virtenes mijas ar zaļajām pērlēm.	明珠交玉体，珊瑚间木难。
Viņas plānais apģērbs – tik graciozs! Un svārki vējā brīvi plīvo.	罗衣何飘飘，轻裾随风还。
Mirdzošu spīdumu viņas skatiens pār plecu atstāj, kad viņa svilpo, elpa pēc orhidejām smaržo.	顾盼遗光采，长啸气若兰。
Gājēji, viņu ieraugot, apstājās, bet tie, kuri atpūtās, aizmirst par savām maltītēm.	行徒用息驾，休者以忘餐。
“Vai varētu es vaicāt, kur dzīvo šī meitene?” “Uz Dienvidiem no pilsētas sienām.”	借问女安居，乃在城南端。
Zaļa māja slejas blakus galvenajam ceļam, tās augstie vārti ir aizslēgti ciet.	青楼临大路，高门结重关。
Viņas seja kā rīta saule burvīgi mirdz. Kurš gan nevēlās pēc tās tiekties?	容华耀朝日，谁不希令颜？
Kur gan palikuši vidutāji? Kāpēc tie nenāk?	媒氏何所营？
Kāpēc tie laicīgi nenogādā nefrīta un zīda dāvanas?	玉帛不时安。
Skaistule tiecas tikai pēc dižiem un taisnīgiem vīriem, bet cēlu un tikumīgu vīru grūti atrast.	佳人慕高义，求贤良独难。
Vienkāršie ļautiņi brīnās, bet kā viņi var zināt, ko meklē viņa?	众人徒嗷嗷，安知彼所观？
Savus plaukuma gadus pavada istabā viņa, bet naktīs mostas, ļaujoties smagām nopūtām. ¹³⁷	盛年处房室，中夜起长叹。 138

Jau pēc pirmajām rindiņām dzejolī ir jaušama liela līdzība ar *juefu* dzejoli “Zīdkoki ceļa malā”, taču, izlasot to līdz galam, var novērot, ka dzejoļa paustais vēstījums ir citādāks.

Jau ar pirmajā rindiņā autors liek noprast lasītājiem, cik valdzinoša ir daiļava. Arī darbības vieta ir eleganti aprakstīta – “Zari brīvi, saķepurojušies krīt pār celiņu, un to lapas vieglā vēju virpulī krīt”. Daiļavas apraksts sākas ar rokām, jo ar tām tiek plūktas zīda lapas. Tālāk stāstījums virzās uz matiem, kurus “daiļo zelta sprādze”, kas lēnām pāriet līdz viņas brīvi plīvojošiem svārkiem. Salīdzinot Cao Dži daiļavas aprakstu ar Luofu aprakstu “Zīdkoki ceļa malā” dzejolī ir redzams, ka Cao Dži meiteni ar savu aprakstu ir padarījis daudz dzīvīgāku un detalizētāku, jo apraksta arī skaistās meitenes acu skatienu, kas atstāj mirdzošu spīdumu, un viņas elpa smaržo pēc orhidejām. Viņas burvīgo skaistumu, protams, izceļ ne tikai graciozās kustības un dārgakmeņi, kuri daiļo viņas ķermeni, bet arī seja, kas “kā rīta saule burvīgi mirdz”.

¹³⁷ Autores tulkojums salīdzinot ar angļu val. tulkojumu Cai Zongqi “The Matrix of Lyric Transformation: poetic modes and self-presentation in early Chinese pentasyllabic poetry” grāmatā 111. – 112.lpp.

¹³⁸ **Cai Zongqi**. The Matrix of Lyric Transformation: poetic modes and self-presentation in early Chinese pentasyllabic poetry. Ann Arbor: Center for Chinese Studies, University of Michigan, 1996., 111. – 112.lpp.

Pēc daiļās meitenes apraksta lasītājam varētu šķist, ka viņai rūp dārgas rotas, bet dzejoļa nobeigums kļiedē šo pirmo iespaidu. “Skaistule tiecas tikai pēc dziļiem un taisnīgiem vīriem” – šī rindiņa norāda, ka meitenei pasaulīgās vērtības nerūp. Lai cik turīgs nebūtu precinieks, viņai svarīgākais ir cilvēka iekšējie tikumi, viņa iekšējā pasaule. Viņa stipri turas pie saviem uzskatiem un principiem – “bet cēlu un tikumīgu vīru grūti atrast” - , kā dēļ viņa paliek vecmeitās un saņem apkārtējo cilvēku neizpratni – “vienkāršie ļautiņi brīnās”.

Salīdzinot ar “Zīdkoki ceļa malā” dzejoli, kur Luofu ir precēta, šajā dzejolī daiļava tiek nopelta, jo savu morāles un principu dēļ neiziet pie vīra, bet gan sēž un gaida, taču savos jaunības gados tā arī nesagaida savu īsto precinieku, ko var nojaust pēc priekšpēdējās rindiņas.

No pirmā acu uzmetiena lasītājiem varētu šķist, ka dzejolis stāsta tikai par daiļavu, taču tā nav. Patiesībā šis dzejolis atspoguļo paša Cao Dži dzīvi. Kā Cai Dzuncji “The Matrix of Lyric Transformation” apraksta, ka Cao Dži bija ļoti ambiciozs, ar savu skatījumu uz politiku, taču sāncensības dēļ starp viņu un Cao Pi, viņa brāli, viņa vēlmes un ambīcijas pēc politiskās varas visu laiku tika apspiestas. Caur daiļo meiteni, viņš sevi parāda kā cilvēku, kurš stingri turas pie saviem uzskatiem, taču nespēj iegūt apkārtējo cilvēku atzinību. Kā rezultātā “savus plaukuma gadus pavada istabā [...], bet naktīs mostas, ļaujoties smagām nopūtām”.

“Skaistā meitene” ir pieczilbju pantmēra dzejolis, kurā var saskatīt šī pantmēra struktūru. To var novērot 1., 2., 3., 4., 7., 9., 11., 19., 20., 26., 29., 31. un 32. rindiņās. Lielākajai daļai rindiņu ir vienāda shēma ‘lietvārds un īpašības v./ papildinātājs’, kā, piemēram, -美女/妖且闲 Skaistā meitene/ valdzinoša un mierīga; 头上/金爵钗 Matos/ zelta sprādze; 青楼/临大路 Zaļā māja/ blakus galvenajam ceļam; 高门/结重关 Augstie vārti/ aizslēgti ciet. Ir arī atrodama shēma, kur divzilbju savienojums ir darbība, bet trīszilbju savienojums norāda uz darbības vietu vai apraksta to –采桑/歧路间 Zīda lapas [tiek] plūktas/ ceļa sazarojuma malā; 落叶/何翩翩 Lapas krīt/ viegli virpuļojot.

Šajā dzejolī katras divrindes pēdējā hieroglifa fināles ir līdzīgas - -ian, -uan, -an - , kuras vieno kopīgā izskaņā –an: jiān 间, piān 翩, huán 环, ān 环, nán 难, huán 还, lán 兰, cān 餐, duān 端, guān 关, yán 颜, ān 安, nán 难, guān 观 un tàn 叹.

2.4.2.2. “Baltais zirgs”

Baltais zirgs

Balts zirgs apsiets ar zelta pavadu. Rikšiem skrēja uz ziemeļrietumiem.

白马篇

白马饰金鞮，连翩西北驰。

Vai varu pajautāt, no kuras ģimenes ir jātnieks? Joudžou un Bindžou apvidu klejojošais cīnītājs.	借问谁家子，幽并游侠儿。
Vēl jauns būdams, viņš pameta mājas un viņa slava izplatījās pat aiz tuksneša robežām.	少小去乡邑，扬声沙漠垂。
Vairākus gadus viņam ir bijis viņa izcilais loks, viņa bultas - nevienādas, garas un īsas.	宿昔秉良弓，楛矢何参差。
Atvelkot loku, viņš trāpa kreisajam mērķim, Šaujot pa labi viņš trāpa Juedži [mērķim].	控弦破左的，右发摧月支。
Šaujot uz augšu, trāpa lidojošam pērtiķim, Šaujot uz leju, salauž zirga pakavu.	仰手接飞猱，俯身散马蹄。
Izveicīgāks un ātrāks nekā pērtiķis, drosmīgāks un žiglāks nekā leopardas vai pūķis.	狡捷过猴猿，勇剽若豹螭。
Pierobežas pilsētas vienmēr bija piesardzīgas, jo bieži barbari pārvietojās.	边城多警急，胡虏数迁移。
Sūtnis ar piespraustu spalvu no ziemeļiem ierodas. Zirga mugurā aizriko uz uzkalni	羽檄从北来，厉马登高堤。
Viņš uzbrūk Sjunnū tautai. Pagriežoties pa kreisi, viņš uzveic Sjanbei tautu.	长驱蹈匈奴，左顾陵鲜卑。 ¹³⁹
Viņš bez bailēm stātos asmens ceļā, cik gan maz viņš uztraucas par savu dzīvību!	弃身锋刃端，性命安可怀？
Pat nedomājot par saviem vecākiem, pat nedomājot par savu dēlu un sievu!	父母且不顾，何言子与妻！
Ar viņa vārdu drosmīgo karavīru sarakstā viņš nespēj domāt par sevi.	名编壮士籍，不得中顾私。
Viņš ziedo savu dzīvi valstij, nāvi pieņemot kā atgriešanos mājās. ¹⁴⁰	捐躯赴国难，视死忽如归！ ¹⁴¹

Šis dzejolis stāsta par kādu jaunu un izveicīgu jaunieta, kurš savu spēku parāda caur cīņas mākslu.

Puisis vēl jauns būdams pameta savas, taču viņa vecums netraucēja iegūt plašu atzinību, jo “slava izplatījās pat aiz tuksneša robežām”. Šo atzinību viņš ieguva pateicoties savām loku šaušanas prasmēm. Gadiem ilgi viņam kalpoja “viņa izcilais loks” un “viņa bultas - nevienādas, garas un īsas”. Šajās rindiņās, lai sakārtotu secību stāstošajā dzejā, izmanto debespuses (šajā gadījumā debespuses tiek aizvietotas ar virzienu rādītāj vārdiem) – “Atvelkot loku, viņš trāpa kreisajam mērķim, Šaujot pa labi viņš trāpa Juedži [mērķim]. / Šaujot uz augšu, trāpa lidojošam pērtiķim, Šaujot uz leju, salauž zirga pakavu”. Šādi tiek parādīts, cik izveicīgs un meistarīgs ir jaunieta, šaujot ar savu uzticamo loku. Viņa izveicība un precizitāte ir tik izcilā līmenī, ka pat “izveicīgāks un ātrāks nekā pērtiķis” ir. Un viņa bezbailība stāties pretim ienaidniekiem ir lielāka nekā pūķim un leopardam!

¹³⁹匈奴 Xiongnu un 鲜卑 Xianbei – senas barbaru tautības Ķīnā

¹⁴⁰ Autores tulkojums salīdzinot ar angļu val. tulkojumu tulkojumu Cai Zongqi “The Matrix of Lyric Transformation: poetic modes and self-presentation in early Chinese pentasyllabic poetry” grāmatā 115.lpp.

¹⁴¹ **Cai Zongqi**. The Matrix of Lyric Transformation: poetic modes and self-presentation in early Chinese pentasyllabic poetry. Ann Arbor: Center for Chinese Studies, University of Michigan, 1996., 115.lpp.

Šī neizmērojamā jauneklā drosme izaug līdz bezbailīgai uzpurēšanai, jo “viņš bez bailēm stātos asmens ceļā”. Jaunieša vēlme aizstāvēt savu pilsētu, savu valsti kļūst tik liela, ka viņam vairs nerūp nedz sava dzīve, nedz tas, ka atstātu vienus savus vecāku, sievu un bērnus. No pārgalvīga jaunieša viņš izauga par lielu patriotu, kurš “[...] ziedo savu dzīvi valstij, nāvi pieņemot kā atgriešanos mājās”.

Dažādu petnieku vidū valda nesaskaņas par to, kā šis dzejolis būtu jāuztver: vai brašais jauneklis ir paša Cao Dži attēlojums, vai arī nē? Cai Dzuncji iekš “The Matrix of Lyric Transformation” izklāsta divus pieņemtus variantus. Pirmais - , ka drosmīgais jauniešs ir paša attēlojums jaunības gados, kad viņš bijis sprigans. Otrais – tiek apšaubīts, vai šis varētu būt viņa paša apraksts par sevi, jo, neskatoties uz to, ka viņš ir piedalījies ar tēvu vairākos militārās kampaņās, Cao Dži nekad nav izrādījis izcilas kara mākslas prasmes. Šis dzejolis vairāk esot Cao Dži “ideālā” jaunieša apraksts – tāds, kurš ir dedzīgs, izveicīgs un gatavs atdot savu dzīvi valstij.

Arī “Baltais zirgs” ir pieczilbju pantmēra dzejolis. 11. un 12. rindiņās divzilbju un trīszilbju savienojumi ir sadalīti ‘darbības vārds un rezultāts’ konstrukcijā – 仰手/接飞猱 Šaut uz augšu/ trāpīt lidojošā pērtiķī, 俯身/散马蹄 šaut uz leju/ salauž zirga pakavu. 16. un 23. rindiņās vērojama ‘lietvārds un darbība’ konstrukcija – 胡虏/数迁移 Barbari/ bieži pārvietojas; 父母/且不顧 [Par] vecākiem/ nerūpējas. Arī 1., 4., 9. un 10. rindiņās var manīt pieczilbju pantmēra divzilbju un trīszilbju vārdu savienojumu struktūru.

Kaut arī šajā dzejolī neveidojas katras divrindes beigās atskaņas, tas tik un tā ir ritmisks. Šajā dzejolī kopīgā galotne ir –i, kura ir atrodamā 2., 10., 12., 14., 16., 18., 24. un 26. rindiņu pēdējos hieroglifos: chí 馳, zhī 支, tí 蹄, chī 螭, yí 移, dī 堤, qī 妻, sī 私.

2.5. Cao Pi

2.5.1. Ieskats Cao Pi biogrāfijā un daiļradē

Cao Pi pieņemtais vārds ir Dzihuan 子桓, arī dēvēts par Vei valsts imperatoru Veņ 魏文帝. Viņš oficiāli pasludināja Han dinastijas beigas un dibināja Vei valsti. Kaut arī viņa dibinātā valsts pastāvēja vien aptuveni 50 gadus, savā valdīšanas laikā viņš bija ieguvis lielu autoritāti. Paralēli politiskajai dzīvei viņš arī bija rakstnieks. Kaut arī, salīdzinot ar viņa tēvu Cao Cao un brāli Cao Dži, viņš tika uzskatīts par vājāku rakstnieku, taču viņa darbi nav mazāk svarīgi.

Cao Pi ir dzimis 187.gadā Cjiao 譙 pilsētīnā (mūsdienu Bodžou, Aņhui province). Cao Pi bija Cao Cao un lēdijas Bien vecākais dēls. Jaunības gados ,kad tēvs piedalījās kaujās,

Cao Pi apguva vairākas kaujas metodes. Piecu gadu vecumā viņš apguva šaušanu ar loku un astoņu gadu vecumā, kā jāt ar zirgu. Neskaitot kaujas prasmes, Cao Pi jau no agrā vecuma spēja demonstrēt teicamas zināšanas literatūrā. Viņš spēja rakstīt literārus darbus jau astoņu gadu vecumā. Viens no viņa agrākajiem darbiem bija “*Fu* par Cai Jun meitu” (Cai Bodzjie ņu fu 蔡伯喈女賦), taču līdz mūsdienām ir saglabājies tikai priekšvārds. Šis dzejolis ir par meiteni Cai Jeņ, kuru Cao Cao bija izpircis no Sjunku¹⁴² cilvēkiem ap 206. gadu. Priekšvārdā Cao Pi stāsta par to, kā Cao Cao bija spējīgs izpirkt Cai Jeņ no Sjunku cilvēkiem. 204 gadā Cao Cao sakāva Juaņ Šan 袁尚, kurš bija viens no Juaņ Šao 袁紹 dēliem. Kauja notika Je pilsētā 邺城 (mūsdienu Liņzdžan, Hebei province). Juaņ Šao vidējam dēlam Juaņ Sji 袁熙 bija sieva vārdā Džeņ 甄, kura bija palikusi Je, lai rūpētos par savu vīra māti. Cao Pi iemīlējās viņā, un Cao Cao deva piekrišanu, ka Džeņ kļūst par viņa līgavu.¹⁴³

Lai gan viņš piedalījās vairākās militārās kampaņās kopā ar tēvu, Cao Pi lielāko laika daļu (no 204.gadam līdz 219.gadam) pavadīja Je pilsētā. Pēc tam, kad viņš tika nosaukts par militāro virsnieku (Vuguaņ džunlan dzjan 五官中郎將) 211.gadā, viņš kopā ar brāli Cao Dži vadīja vairākus literārus pasākumus iekš Je. Daļa literāro darbu no viņa perioda ir grupu kompozīcijas, kuros dalībnieki sacerēja dzejoļus un *fu* par vienu un to pašu tēmu. Tie ietver *fu* par gaiļu cīņām, rozmarīnu, akācijas koku. Visizplatītākais temats, par ko rakstīja bija “Gun jeņ” 公宴 jeb “Valdnieku mielasts”.

Ne visu laiku Cao Pi pavadīja tiecoties literatūras virzienā, jo Cao Cao arī bija viņam devis dažādus administratīvus pienākumus. 211., 215. un 219.gadā, kad Cao Cao bija devies kaujās, Cao Pi palika Je, lai to sargātu. 219.gadā viņš apturēja apvērsumu, kuru vadīja Vei Fen 魏風¹⁴⁴. Lai gan Cao Pi bija vecākais dēls, Cao Cao, viņa tēvs, tomēr uzreiz neiecēla viņu kā savu troņmantnieku. Tas notika daudz vēlāk. Cao Cao sākumā apsvēra par troņmantniekiem trīs no saviem divdesmit pieciem dēliem. Neskaitot Cao Pi, tēvs ļoti mīlēja vēl divus dēlus - Cao Dži un Cao Čun 曹冲, kurš bija vecākais dēls no konkubīnes Lēdijas Huaņ 環夫人. Cao Čun bija 8 gadus jaunāks kā Cao Pi. Viņš bija zināms ar savu inteliģenci pat kā jauns zēns. Viņš bija Cao Cao mīļākais dēls. Bet 208.gadā, 12 gadu vecumā, viņš nomira no slimības. Cao Dži bija trešais vecākais dēls no Lēdijas Bieņ. Lai gan viņš bija 5 gadus jaunāks par Cao Pi, viņš bija talantīgāks rakstnieks. Viņš jau no agras bērnības kļuva par Cao Cao mīļāko dēlu, tādēļ

---

¹⁴² 匈奴 Xiongnu – nomādu cilvēku apvienība, kuri saskaņā ar senajiem Ķīnas avotiem apdzīvoja Austrumāzijas stepes

¹⁴³ **Knechtges David R.** (editor), **Chang Taiping** (editor). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden; Boston: Brill, 2010, 75.lpp.

¹⁴⁴ 魏風 Wei Feng (? - 219) – bija Austrumu Haņ dinastijas ierēdnis

Cao Cao vairākkārt apsvēra iecelt viņu par troņmantnieku. Cīņa par troni starp Cao pi un Cao Dži bija mežonīga un intrigām pīta. Ar laiku Cao Dži neapdomīgā un pārdrošā rīcība panāca viņa izslēgšanu no kandidēšanu uz troni. Līdz ar ko 217.gada novembrī-decembrī Cao Cao, kā savu troņmantnieku iecēla Cao Pi.¹⁴⁵

220.gada 15. martā Cao Cao nomira Luojan, taču tas netraucēja Cao Pi gandrīz uzreiz pārcelties no Je uz Luojan un ieņemt tēva titulu kā Vei karalim un kanclera amatu. Aprīlī Cao Pi nosūtīja visus savus jaunākos brāļus uz attiecīgo īpašumiem, savukārt Cao Pi lielākais konkurents Cao Dži tika sodīts par necieņas izrādīšanu pret troni, piedzeroties un apvainojot karaļa sūtni. Cao Pi pazemināja viņa vietvalža titulu.

220.gada 11.decembrī Cao Pi gāza pēdējo Haņ imperatoru un piešķīra sev jaunās dinastijas imperatora titulu, nosaucot to par Vei dinastiju. Pēc valdīšanas kā Vei imperators piecus ar pus gadus, Cao Pi mira no slimības 29.jūnijā 226.gadā.¹⁴⁶

Saskaņā ar 'Hroniku par imperatoru Ven' iekš "Trīs valstu piedzīvojumi" romānā, Cao Pi bija "sajūsmā no vēstulēm un jaunu zināšanu iegūšanas. 100 darbi, kurus viņš pats sarakstījis ir nodoti tālāk". "Sui dinastijas vēstures" bibliotēkas monogrāfijā minēta Cao Pi darbi 23 *dzjuan*, kuri tika uzskaitīti Lian dinastijas katalogā. Taču viņa darbu kolekcijas apjoms agrīnajā Tan dinastijā bija tikai 10 *dzjuan*. Saglabājušās kolekcijas ir iepriekšminēto rekonstrukcijas.

Cao Pi saglabājušies literatūras darbi sastāv no vairāk kā 160 prozas darbiem, iekļaujot *fu* un apmēram 40 dzejoļus. Liela daļa viņu dzejoļu, kā "Dzejolis, kurš sarakstīts lotusa dīķī" (Fužun čī dzuo ši 芙蓉池作诗) un "Sacerēts melnā bruņinieka reālā" (Ju Sjuanvu bei dzuo 于玄武陂作) tika sarakstīti priekš sanāksmēm Je. Cao Pi ir vislabāk pazīstams pēc saviem *juefu* dzejoļiem. Gandrīz puse no līdz mūsdienām saglabājušajiem dzejoļiem ir *juefu*. Cao Pi vispazīstamākais *juefu* ir "Dziesma par bezdelīgām" (Jeņ ge Sjin 燕歌行). Ir sarakstīti divi dzejoļi ar šo nosaukumu, abi ir septiņzīlību pantmērā. Tēma šim dzejolim ir par sievu, kura ilgojas pēc sava vīra.¹⁴⁷ Šie dzejoļi ir viens no iemesliem, kāpēc Cao Pi tiek augstu vērtēts kā dzejnieks, jo viņš mainīja septiņzīlību dzejai semantisko lietojumu.

Cao Pi bija arī labs *fu* rakstnieks. Ir saglabājušās 26 *fu* kompozīcijas, taču lielākā daļa ir fragmenti. Visgarākā saglabājusies *fu* ir "Fu par vītoli" (Liu fu 柳赋). Cao Pi iestādīja šo koku 200.gadā, kad bija vien 14 gadus vecs, un devās militārā kampaņā ar tēvu pretim Juan šao. 15 gadus vēlāk viņš atgriezās atpakaļ tai vietā un atrod savu iestādīto koku. Cao Pi pirmoreiz

---

¹⁴⁵ Knechtges David R. (ed.), Chang Taiping (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 76.lpp.

¹⁴⁶ Knechtges David R. (ed.), Chang Taiping (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 76.lpp.

¹⁴⁷ Turpat,76. - 77.lpp.

raksturo šo koku kā „lielāko koku” Ziemeļu sirds valstībā. Iemesls, kāpēc koks ir lielāks par citiem, ir fakts, ka tas pirmais uzziedēja pavasarī. Tālāk Cao Pi apraksta koka veģetāciju, nākamajā nodaļā Cao Pi norāda, kā iestādīja koku, kad bija vien 14 gadus vecs. Viņš pauž ne tikai domas par to, cik ātri laiks rit, bet arī par koka pārvērtībām neizmērojamām pārvērtībām līdz nepazīšanai. Pēdējā nodaļā Cao Pi norāda kā vītola koks sniedz ēnu vasaras karstumā un šis koks ir īpaša vieta, kuru apmeklē ceļotāji. Cao Pi uzskata, ka tieši tādēļ neviens meža izcirtējs nav ņēmis savu cirvi un nocirtis šo vītolu.

Sava valdīšanas laikā Cao Pi dzeju rakstījis ne tik aktīvi, pārsvarā visi ir par morāli, troni un viņa panākumiem, militārām kampaņām un lomu valdībā. Viens īpaši slavens dzejolis ir “Sacerēts zirga mugurā, dodoties uz Guanlin” (Dži Guanlin ju mašan dzuo 至廣陵于马上作), ko Cao Pi sacerēja 225.gadā, kad viņš veda savus karavīrus uz Guanlin 廣陵 (mūsdienu Jandžou), no kurienes viņš plānoja šķērsot Jandze ūdeņus un karot ar Vu spēkiem otrā pusē, taču šīs upes ūdeņi bija aizsaluši, un viņš nevarēja tos šķērsot. Vīlies esošajā situācijā Cao Pi deklarēja: “Tik tiešām tās ir debesis, kuras sadala Dienvidus no Ziemeļiem.” Pirms viņš nokļuva pie upes, viņš sacerēja pirmo daļu, kurā apraksta savas armijas spēku, un otrā daļā viņš konfidenciāli pasludina, ka viņa armija uzvarēs pretinieku.¹⁴⁸

Daļa Cao Pi saglabājušos rakstu ir proza, kura sastāv no oficiālajiem rīkojumiem un komandām, ko viņš deva īsajā laikā, kamēr bija Vei imperators. Viņš arī bija atzīts vēstulū rakstnieks, un daudzas no viņa vēstulēm ir svarīgi pārskati par viņa literatūras uzskatiem. Vispazīstamākās viņa vēstules ir “Vēstule Vu Dži” (Ju Vu Dži šu 与武质书), “Vēstule Daoge Vu Di mirtiesnesim” (Ju Džaoge lin Vu dži šu 与朝歌令武质书) un “Atbildes vēstule Po Cjin” (Da Po Cjin šu 答繁钦书).

Ap 217 Cao Pi sāka rakstīt esejas par tēmām kā nemirstības meklējumiem (izsaka savu nepieprišanu šai idejai), vēsture, literatūra un pat par savu agrāko dzīvi. Ap 222.gadu, viņš apvienoja 20 esejas un nodēvēja tās par *Dien Luņ* 典论. 230 gadā viņa dēls imperators Min to iegravēja sešās akmens plāksnēs, norādot uz Dzjeņaņ ēras svarīgumu. Cao Pi pat nosūtīja sava darba kopiju uzrakstītu uz zīda savam sāncensim Suņ Cjuaņ 孙权.¹⁴⁹

Vienīgā pabeigtā eseja iekš *Dien Luņ* ir “Diskusija par literatūru” (Luņ veņ 论文). Šis darbs bieži tiek uztverts kā pirmā neatkarības deklarācija literatūrā. Piemēram, Cao Pi ir pirmais, kurš sadalīja literatūru četrās kategorijās un sagrupēja esošos stilus tajās kategorijās. Viņš arī rakstīšanai piedēvē “gaisa” vai “vitalitātes” kvalitāti (cji 气), ko rakstnieks piešķir savam

---

¹⁴⁸ Knechtges David R. (ed.), Chang Taiping (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 77.lpp.

¹⁴⁹ Turpat, 78.lpp.

darbam. Taču savas esejas beigās Cao Pi literāros darbus (veņdžan 文章) definē kā ‘neizmērojami ietekmīgu varas veidu, kas palīdz valsts vadīšanā’. Respektīvi, tas, ko Cao Pi vēlējās uzsvērt ir, ka cilvēks kā paliekoša vērtība nākotnē paliek tikai caur saviem literārajiem darbiem. Taču viņš uzsver, ka vislielāko vērtību piešķir morālei un politiskajai filozofijai.

Cao Pi bija liela interese saglabāt esošā laika literāros darbus. 218.gadā viņš sastādīja Sju Gaņ, Čeņ Liņ, Jin Jan un Liu Džeņ (viņi visi nomira no epidēmijas, kas skāra Ziemeļķīnu 217.g.) darbu apkopojumu. Cao Pi tiek arī piedēvēta anomāliju un pārdabisko notikumu stāstu kolekcijas *Ļieji džuan* 列异传 sastādīšana, tomēr, vai tā tiešām arī ir, par to pētnieku vidū vēl nav vienotas atbildes.¹⁵⁰

2.5.2. Cao Pi dzejoļu analīze

2.5.2.1. “Dziedošā balāde”

Dziedošā balāde

Es paskatos augšup uz aizkariem. Es paskatos lejup uz galdiem un paklājiņiem.

Viņa mantas izskatās kā parasti, vien viņa paša vairs nav.

Viņa gars pēkšņi pameta mani un devās prom tālumā.

Neviens uz kā atbalstīties, neviens, kam uzticēties, man asaras birst bez apstājas.

Stāv stirna zālē, saucot savus mazuļus.

Putni brīvi debesīs lido, viņu mazuļi nebēdnīgi čivina ligzdās.

Vien es esmu viens, turot sevī tik daudz bēdu.

Manās bēdās ir tik daudz ciešanu, nevienam nav ļauts to zināt!

Ir kāds sakāmais: “Skumjas liek cilvēkam nosirmot”.

Ak vai! Mani mati jau sirmi. Cik ātri tas notika!

Ilgī un gari es vaidu un nopūšos, atceroties savu aizsaulē dusošo tēvu.

Ir teikts: “Cilvēciskie dzīvo mūžīgi”. Kādēļ tad viņš netika pasargāts?¹⁵¹

短歌行

仰瞻帷幕，俯察几筵。

其物如故，其人不存。

神灵倏忽，弃我遐迁。

靡瞻靡恃，泣涕连连。

呦呦游鹿，衔草鸣麇。

翩翩飞鸟，挟子巢栖。

我独孤茆，怀此百离。

忧心孔疚，莫我能知。

人亦有言，忧令人老。

嗟我白发，生一何早。

长吟永叹，怀我圣考。

曰仁者寿，胡不是保。¹⁵²

Cao Pi jau kopš mazotnes tika cītīgi skolots ne tikai literatūrā, bet arī kara mākslā, kur viņš guva lielus panākumus. Viņam agri nācās iesaistīties militārajā un politiskajā dzīvē. Viņš

¹⁵⁰ Knechtges David R. (ed.), Chang Taiping (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden: Brill, 2010, 78. – 79.lpp.

¹⁵¹ Autores dzejoļa tulkjums salīdzinot ar Chang Sungsheng ”Generic transformation from yuefu to gushi: Poetry of Cao Cao, CaoPi and Cao Zhi” 65. – 66.lpp. angļu val. tulkojumu

¹⁵² Cao Pi 曹丕, Duan Xing Ge 短行歌. Zhonghua shici wang 中华诗词网, 2009 – 2017, <http://www.haoshici.com/Caopi76757.html> [skatīts 05.04.17.]

bieži devās līdzī savam tēvam Cao Cao militāros gājienos un pildīja dažādus tēva nozīmētos valsts darbus. Cao Pi bija ļoti pieķēries savam tēvam un turēja to lielā cieņā, ko var spilgti izjust šai dzejolī, kas tika uzrakstīts pēc tēva nāves.

Dzejolis, kaut arī nav uzrakstīts izmantojot tēlainus izteiksmes līdzekļus, tas ar savu vienkāršību tik un tā spēj likt lasītājiem izjust viņa ciešanas un pārdzīvojumus. Dzejolis sākas ar melanholisku pieskaņu, kur Cao Pi veras uz sava tēva neskartajām mantām, gremdējoties atmiņās un nespējot vēl līdz galam aptvert tēva nāvi, jo “viņa gars pēkšņi pameta mani un devās tālumā”. Pēc tēva nāves Cao Pi pārņem izmisums, bailes un vientulības sajūta, jo vairs nav “neviens uz kā atbalstīties, neviens, kam uzticēties”. Lai izceltu vairāk savu vientulību, viņš savu esošo stāvokli salīdzina ar dzīvniekiem, kur stirnai un putniem ir sava ģimene, bet Cao Pi ir palicis viens pats. Taču “manās bēdās ir tik daudz ciešanu, nevienam nav ļauts to zināt”. Tā kā Cao Pi bija Cao Cao troņmantnieks, uz viņa pleciem gūlās liela atbildība, kā dēļ viņš nevarēja atklāti bēdāties par savu zaudējumu.

Cao Cao izrādīja interesi par nemirstību un rakstīja par to. Arī Cao Pi rakstīja par nemirstību, bet viņš izrādīja savu skepsi. Kā par piemēru varu minēt šī dzejoļa pēdējo rindiņu. Tajā viņš min, ka pēc nostāstiem cilvēciskajiem būtu jādzīvo mūžīgi, bet diemžēl viņa tēvs netika pasargāts no nāves. Cao Pi savu tēvu salīdzina ar cilvēcisko 仁者. Konfuciānismā cilvēciskums ir viens no svarīgākajiem apzīmējumiem, un šī īpašība varēja piemist tikai cēlajiem vīriem 君子, jo mazie cilvēki 小人 nebija spējīgi izprast dzīves patiesās vērtības. Salīdzinot savu tēvu ar cilvēcisko, Cao Pi parāda, cik augstu vērtēja savu tēvu un cik lielā cieņā viņš tika turēts. Iespējams pēc šī piedzīvotā Cao Pi parādījās vai arī vairāk passtiprinājās skepse pret nemirstību, jo kāpēc gan viņa cilvēciskais tēvs nevarēja izbaudīt nemirstības augļus?

Apskatot šo dzejoli pēc četrzīlību dzejoļu struktūras, tajā var pamanīt tikai dažas rindiņas, kuras atbilst struktūrai. Pirmajā vārsnā ‘subjekts un papildinātājs’ konstrukcijā esošais subjekts ir aizstāts ar darbības vārdiem –仰瞻帷幕 Skatīties augšā/ [uz] aizkriem, 俯察几筵 skatīties lejup/ [uz] galdiem un paklājiņiem. 10. rindiņā var manīt divzīlību konstrukciju ‘darbības vārds un lietvārds’, kurš atkārtojas divas reizes –衔草鸣麈 turēt mutē zāli/ saukt mazuļus.

Šajā dzejolī visiem (izņemot pirmajām divām divrindei) divrindu pēdējiem hieroglifiem veidojas atskaņas. 3. un 4. divrindu atskaņa ir –ian: qiān 迁, lián 连. 5., 6., 7. un 8. divrindēm galotne ir –i: ní 麈, qī 栖, lí 离, zhī 知. Toties 9., 10., 11. un 12. divrindēm ir –ao atskaņa, interesanti atzīmēt ir, ka visi vārdi ir trešajā tonī: lǎo 老, zǎo 早, kǎo 考, bǎo 保.

2.5.2.2. “Balāde par baložiem”

Balāde par baložiem	燕歌行
Gaisā šalc rudenīgs vējš, padarot laiku vēsāku. Zālei un kokiem lapas vīst un krīt, un rasa sarmā pārvēršas.	秋风萧瑟天气凉，草木摇落露为霜，
Baloži paceļas un aizlido, bet zosis dodas uz dienvidiem. Mana sirds lūzt pušu, ilgojoties pēc sava vīra, kurš tālā ceļā devies.	群燕辞归雁南翔。念君客游思断肠，
Atmiņas par mājām [Jums] raisa satraukumu galvā, tad kāpēc Jums tik ilgi jāuzkavējas svešā vietā?	慊慊思归恋故乡，何为淹留寄他方？
Es, Jūsu padevīgā sieva, savā istabā sēžu ilgojoties pēc Jums, bet savās bēdās neuzdrošināšos aizmirst Jūs.	贱妾茕茕守空房，忧来思君不敢忘，
Pēkšņi, man nemanot, asaras sāk birt, padarot manu apģērbu miklu.	不觉泪下沾衣裳。
Vēlos paņemt <i>cjin</i> un nospēlēt skaidro “Cjinšan” dziesmu, bet tā apraujas aiz skumjām un sanāk pavisam īsa.	援琴鸣弦发清商，短歌微吟不能长。
Balts mēness, tik apaļš un spožs, apspīd manu gultu, un virs debesīm tek Piena ceļš austrumu virzienā. Šī nakts vēl gara būs.	明月皎皎照我床，星汉西流夜未央。
Ganu zēns un vērpēja no attāluma skumjās veras viens otrā. Cik gan liels ir viņu grēks, ka nolemti būt šķirti ar Piena ceļu? ¹⁵³	牵牛织女遥相望，尔独何辜限河梁？ 154

Šis dzejolis ir rakstīts no kādas sievietes skata punkta. To var noprast pēc hieroglifa *cjie* 妾, kas nozīmē: konkubīne, uzrunas forma, kādā sieva uzrunā sevi, kad sarunājas ar vīru. Šī sieviete stāsta par savām dziļajām skumjām un ilgām par savu vīru.

Dzejolis sākas ar rudens ainas aprakstu: “Gaisā šalc rudenīgs vējš, padarot laiku vēsāku. Zālei un kokiem lapas vīst un krīt, un rasa sarmā pārvēršas”. Jau pirmās rindiņas piešķir dzejolim bēdu un pārdzīvojumu nokrāsu, kas tiek it kā salīdzināts ar sievas iekšējo pasauli, kurā arī ir tukšums un nav dzīvīguma. Kaut arī pirmajās rindiņās tiek aprakstīta tikai daba, tās liek lasītājiem uzreiz noprast dzejoļa drūmo noti.

Rindiņa “Atmiņas par mājām [Jums] raisa satraukumu galvā” liek noprast, ka sievas pārdzīvojumi ir tik lieli, ka viņai šķiet, ka arī viņas vīrs noteikti skumst pēc mājām tik pat ļoti, cik sieva, taču kāpēc viņam “tik ilgi jāuzkavējas svešā vietā”? Viņā parādās raizes un šaubas. Bet, neskatoties uz savām dziļajām bēdām un pārdzīvojumiem, sieva neuzdrīkstas ne uz mirkli

¹⁵³ Autores dzejoļa tulkojums

¹⁵⁴ Cao Pi 曹丕, Yan Ge Xing 燕歌行, Gushi wen wang 古诗文网, 2017. http://so.gushiwen.org/view_48007.aspx [skatīts 10.04.17.]

savā sirdī aizmirst vīru un uzticīgi gaida to atpakaļ. Lai uzlabotu garastāvokli, viņa “vēlas paņemt *cjiņ* un nospēlēt skaidro “Cjinšan” dziesmu”, taču beigās bēdas ir pārāk lielas, un dziesma sanāk pavisam īsa.

Sievas pārdzīvojumi ir tik lieli, ka viņa savas sāpes salīdzina ar Ganu zēna un vērpēja skumjā likteņa sāpēm. Šeit tiek likta atsauce uz stāstu “Niu Lan Dži Ņu” 牛郎织女 jeb mīlas stāsts starp ganu zēnu un vērpēju. Stāsts ir par divām zvaigznēm – Niu Lan un Dži Ņu -, kuri iemīlējās viens otrā, kaut arī Debesu karaliene to bija aizliegusi. Uzzinot par šo, Debesu māte viņus izšķīra, Dži Ņu varēja palikt debesīs, bet Niu Lan nosūtīja uz zemi, kur viņš kļuva par mirstīgu ganu zēnu. Neskatoties uz šo šķērslī, viņiem bija lemts vēlreiz satīties, apprecēties un izveidot ģimeni. Taču ne uz ilgu brīdi, jo Debesu karaliene viņus atkal izšķīra. Taču kvēlās mīlestības dēļ, ko ganu zēns un vērpēja izjuta viens pret otru, Debesu karaliene atļāva viņiem satīties vienu reizi gadā, kad pār Pienu ceļu, kas abus mīlniekus šķīra, parādījās tilts. Līdz ar ko pēdējais jautājums, kas dzejolī tiek vaicāts, norāda uz sievas neizpratni, kāpēc arī viņai ir jāizcieš tādas pašas ilgas un šķiršanās sajūtas kā vērpējai un ganu zēnam.

Šis dzejolis ir uzrakstīts septiņzīlbu pantmērā. Septiņzīlbu dzeja tiek sadalīta 4+3 pantmērā. Ar šo dzejoli Cao Pi izmainīja septiņzīlbu dzejas semantiku, padarot tās tematiku divrindēs daudzveidīgāku. Pirms Cao Pi “Balāde par baložiem” dzejoļa, septiņzīlbu dzejas divrindu tematika pārsvarā bija vienāda. Tas ir četrzīlbu un trīszīlbu savienojumu tematika divrindēs bija vienāda. Vai arī bija dzejoli, kuru četrzīlbu un trīszīlbu savienojumi no sintaktiskā viedokļa mēdza būt saraustīti. Bet šajā dzejolī katras rindiņas tēma ir citādāka, taču tās savā starpā ir savienotas, nezaudējot galveno domu. Cao Pi septiņzīlbu dzejā trīszīlbu savienojumi kalpo kā četrzīlbu savienojumu papildinātāji. Kā arī četrzīlbu savienojumus var sadalīt vēl divos divzīlbu savienojumos.¹⁵⁵ Jau pirmajā dzejoļu rindiņā var novērot aprakstīto struktūru.

“秋风萧瑟/天气凉” – Rudens vējš šalc/ laiks [kļūst] vēss. Četrzīlbu savienojums ir kā galvenā teikuma daļa, kas sastāv no lietvārda un darbības vārda, bet trīszīlbu savienojums kalpo kā papildinātājs, paskaidrojot rudenīgā vēja ietekmi uz laiku. Četrzīlbu savienojumu sadalot divzīlbu savienojumos iegūst lietvārdu, pēc kura seko darbības vārds: rudens vējš 秋风/ šalc 萧瑟. Arī otrajā rindiņā vērojama šāda struktūra. “草木摇落露为霜” – zālei un kokiem krīt [lapas]/ rasa pārvēršas sarmā. Šajā gadījumā četrzīlbu savienojums un trīszīlbu savienojums ir divas neatkarīgas teikuma daļas, kur trīszīlbu savienojums sniedz detalizētāku

---

¹⁵⁵ **Connery Christopher Leigh.** Jian'an Poetic Discourse: Dissertation. Princeton University, 1991. 139. – 144.lpp.

aparakstu ainavai. Arī šajā četrzīlņu savienojumā pirmās divzīlbes apzīmē lietvārdus – zāle un koki 草木-, bet otrās divzīlbes darbības vārdus – virpuļot un krist 摇落. Šādu struktūru dzejolī var novērot vēl 3., 4., 7., 11., 12. un 14. rindiņās.

Dzejolī uzmanību piesaistošs ir ne tikai tā emocionālais apraksts, bet arī atskaņu biežums, jo katras divrindes pēdējā hieroglifa fināles ir līdzīgas. Tās ir: -ang, -iang un -uang. Kā vienādā izskaņa visām finālēm ir -ang: liáng 凉, shuāng 霜, xiáng 翔, cháng 肠, xiāng 乡, fāng 方, fáng 房, wàng 忘, cháng 裳, shāng 商, cháng 长, chuáng 床, yāng 央, wàng 望, liáng 梁.

Secinājumi

Šajā darbā tika izpētīta *juefu* dzejoļu aizsākumi, tā attīstība un iezīmes Haņ dinastijā, Sešu dinastijas periodā un Tan dinastijā. Specifiskāk tika izpētīta Cao Cao, Cao Pi un Cao Dži *juefu* dzeja.

Lai labāk izprastu *juefu* dzejoļu struktūru un tematiskās iezīmes, tika izpētīti vairāki zinātniskie pētījumi, kuri sniedza plašu ieskatu darba tēmā. Lielāks akcents tika likts uz Haņ dinastijas un Dzjiaņņ perioda *juefu* dzejas pētīšanu, jo šie periodi ir vissvarīgākie, lai varētu labāk izanalizēt Trīs Cao *juefu* daiļradi.

Juefu sākotnēji neapzīmējā dzejas žanru. Tā tiešais tulkojums ir “mūzikas birojs”. Vairums zinātniskie pētījumi norāda, ka “mūzikas biroju” izveidoja Haņ imperators Vudi, taču pastāv pierādījumi, ka tas pastāvēja jau Cjiņ dinastijā. Tomēr kā par neapstrīdamu faktu tiek uzskatīts, ka tieši imperators Haņ Vudi paplašināja “mūzikas biroja” darbības sfēru. Galvenais “mūzikas biroja” uzdevums bija nodrošināt mūziku dažādiem reliģiskajiem rituāliem un ceremonijām. Tiek uzskatīts, ka “mūzikas biroja” uzdevumos arī ietilpa tautas dziesmu vākšana, taču tam nav pamatoti pierādījumi. Kā par dzejas žanru *juefu* sāka dēvēt tikai Sešu dinastiju laikā.

Juefu tiek iedalīts divās daļās: ceremoniju un rituālu dzejas un ‘populārās’ dzejas jeb Haņ tautas dzejas. Sešu dinastiju periodā *juefu* jau tika iedalīts, kā ‘tautas’ *juefu* un ‘literārais’ *juefu*. Ceremoniju un rituālu dziesmām nebija liela ietekme Ķīnas literatūrā, tāpēc tās zinātniskajā literatūrā netiek padziļināti pētītas. Par ‘tautas’ *juefu* tiek dēvēti tā saucamie autentiskie *juefu* dzejoļi jeb anonīmie dzejoļi, bet ‘literārais’ *juefu* ir šī žanra dzejnieku imitācijas. Daudzi Haņ *juefu* dzejoļi ir anonīmi, kā arī tos ir grūti datēt, jo tajos nav nekādas pazīmes, kad dzejolis varētu būt aptuveni uzrakstīti.

Haņ *juefu* liika spēcīgus pamatus Ķīnas stāstošajai dzejai, kas savu uzplaukuma gadus piedzīvoja Dzjeņņ periodā. Pārsvārā Haņ *juefu* dzejā tika atspoguļota parastās tautas grūtā dzīve un viņu pārdzīvojumi. Dzejas pantmērs katrā dzejolī varēja būt citādāks – tie variēja pie piecām zilbēm līdz pat desmit zilbēm rindiņā. Dzejoļi tika stāstīti no trešās personas skata punkta, to valoda nebija literāra, taču neskatoties uz to tie spēja dziļi attainot cilvēku pārdzīvojumus.

Sešu dinastiju laikā, īpaši Dzjeņņ periodā, dzeja kļuva personiskāka, autori dzejoļos sāka izpaust savus iekšējos pārdzīvojumus. Dzjeņņ periodā dažādi rakstnieki izrādīja lielu interesi literāro darbu kolikcionēšanā un apkopojumu sastādīšanā. Parādījās jauni temati, kuros rakstīja *juefu* dzeju, piemēram, militārās kampaņas, svinības, vēsture. Kā viens no svarīgākajiem sasniegumiem šajā periodā bija piec zilbju dzejas struktūras izveidošana.

Tan dinastijā rakstnieks Bai Dzjuji izveidoja “Jauno” *juefu*, kas tapa apvienojot divas *juefu* tradīcijas. “Jaunais” *juefu* kalpoja par esošo laiku problēmu aprakstīšanas platformu. Tajos autori izklāstīja savu neapmierinātību pret valsts politiku, ierēdņu izšķērdību un to sekām. Šajā periodā *juefu* žanram nav lielas ietekmes, un pēc Tan dinastijas *juefu* vairs nepiedzīvo ievērojamu parādīšanos.

Darbā arī tika apskatīti *juefu* dzejoļu avoti, kur kā par visaptverošāko tiek uzskatīts “*Juefu šidzjin*” krājums. Krājums sastāv no 100 *dzjuan* jeb ruļļiem, kuros ietilpst vairāk nekā 5 000 dzejoļi. Krājums sniedz ieskatu visos esošajos *juefu* dzejoļos, dodot vieglu pieeju pētniekiem tos analizēt.

Kā par visvarīgākajiem rakstniekiem Dzeņaņ periodā uzskata Cao Cao un viņa dēlus Cao Pi un Cao Dži. Cao Cao bija vēlīnās Haņ dinastijas viens no ievērojamākajiem militāristiem, kurš ieguva ievērojamu kontroli pār Ķīnas ziemeļiem un lika pamatus Cao Vei dinastijas izveidei. Viņš bija izcils ne tikai militārajā jomā, bet arī literārajā. Visi esošie Cao Cao dzejoļi ir rakstīti *juefu* žanrā. Dzejoļu tematika bija dažāda. Dzejoļus rakstīja dažādos pantmēros. Analizētais četrzilbju dzejolis “Dziedošā balāde” sākumā rada saraustītu, grūti uztveramu iespaidu, taču šo dzejoli no tematiskā viedokļa var apskatīt no vairākām pusēm. No dzejoļa struktūras skata punkta dzejolī nav daudz atskaņu, sarežģīti ieraudzīt četrzilbju pantmēra shēmu. Taču Cao Cao savus *juefu* dzejoļus rakstīja kopā ar mūzikas pavadijumiem, līdz ar ko iespējams tāpēc dzejolī uzsvars tika likts uz mūziku nevis loģisko struktūru. Turpretim “Balāde par skarbo aukstumu”, kurš ir pieczilbju pantmēra dzejolis, ir ar noteiktu domu un vēstījumu – ilgas pēc mājām. Dzejolī Cao Cao spēj ar ainavas palīdzību aprakstīt dzejoļa skumjo noskaņu. Dzejoļa struktūra ir izprotamāka un ritmiskāka. Abos dzejoļos var novērot, ka Cao Cao patika izrādīt savas zināšanas par vēsturi, atsaucoties abos darbos uz Džou Gun, Džou dinastijas valdnieku.

Cao Dži bija Vei valsts princis un viens no ievērojamākajiem Dzeņaņ perioda rakstniekiem. Savu dzīvi pavadīja nelaimīgs brāļa Cao Pi dēļ. Līdz ar ko viņa daiļrades tematika bieži aprakstīja paša neapmierinātību pret savu dzīvi un netaisnīgo attieksmi. Cao Dži *juefu* dzejoļus rakstīja pieczilbju pantmērā. Analizētajos dzejoļos – “Skaistā meitene” un “Baltais zirgs” ir skaidri vērojama pieczilbju pantmēra struktūra, abos dzejoļos divrindu pēdējo hieroglifu izskaņas ir līdzīgas, padarot viņa dzeju plūstošāku un ritmiskāku. Dzejolī “Skaistā meitene” Cao Dži attēlo sevi caur daiļo meiteni, parādot savas kā cilvēku, kurš stingri turas pie saviem uzskatiem. Dzejolī “Baltais zirgs” tiek stāstīts par kādu jaunieti, kurš laikam ritot kļūst par valsts patriotu, ka par it gatavs tās dēļ atdot savu dzīvību.

Cao Pi bij Vei valsts dibinātjs. Viņš jau kopš mazotnes tika aktīvi trenēts kara mākslā un literatūras jomā. Cao Pi darbi sastāv no esejām, vēstulēm, prozām, *fu* un dzejoļiem par tādām

tēmām kā militārajām kampaņām, saviem panākumiem, pavēlēm un komandām u.c. Viens no pazīstamākajiem Cao Pi darbiem ir *juefu* dzejolis “Balāde par baložiem”, kurā stāsta par kādas sievietes pārdzīvojumiem, kuras vīrs atrodas svešumā. Tiek uzskatīts, ka ar šo dzeju Cao Pi mainīja septiņzilbju semantisko struktūru. “Balāde par baložiem” ir uzrakstīta ļoti emocionāli, ir izteikta septiņzilbju dzejas struktūra, katras divrindes beigās ir atskaņa, kas nav novērojama nevienā citā analizētajā darbā. Cao Pi četrzilbju “Dziedošā balāde” ir saistošāka nekā Cao Cao rakstītais. Arī atskaņu ir daudz vairāk. Taču arī šajā dzejoļī ir sarežģīti izprast dzejas struktūru.

Trīs Cao dzeja ir ļoti emocionāla, dzejiska un plūstoša. Trīs Cao pieczilbju dzejai visbiežāk var novērot ‘lietvārds un darbības vārds’ divzilbju un trīszilbju dalījuma struktūru. Dzejoļi ir ritmiski un ar dažādām atskaņām.

Sarežģīti bija analizēt Cao Cao un Cao Pi četrzilbju dzeju, jo tajās ir novērojamas vairākas līdzības ar *Šidzjin* dzejoļiem. Lai labāk izprastu šīs līdzības, ir nepieciešams izpētīt *Šidzjin* krājumu. Tāpēc četrzilbju dzeja struktūra netika padziļinātāk analizēta.

Literatūras saraksts

Avoti

1. **Lin Xi** 林希, **Yang Xianyi** 杨宪益, **Dai Nadie** 戴乃迭 [et. al.]. Yuefu 乐府. Beijing: Wai wen chu ban she, 2001.
2. **Wang Rongpei** 汪榕培. Yingyi Yuefy shi jinghua 英译乐府诗精华. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press, 2008.
3. **Yip Wailim** (ed. and transl.). Chinese poetry: an anthology of major modes and genres. Durham: Duke University Press, 1997
4. **Cao Cao** 曹操, Duan Xing Ge 短行歌. Gushi wen wang 古诗文网, 2017. http://so.gushiwen.org/view_48003.aspx [skatīts 05.04.17.]
5. **Cao Pi** 曹丕, Duan Xing Ge 短行歌. Zhonghua shici wang 中华诗词网, 2009 – 2017, <http://www.haoshici.com/Caopi76757.html> [skatīts 05.04.17.]
6. **Cao Pi** 曹丕, Yan Ge Xing 燕歌行, Gushi wen wang 古诗文网, 2017. http://so.gushiwen.org/view_48007.aspx [skatīts 10.04.17.]

Zinātniskie pētījumi

7. **Beecroft Alexander**. *Oral Formula and Intertextuality in the Chinese "Folk" tradition (Yuefu)*. "Early Medieval China", Taylor & Francis Online. Issue 1, 2009. 23. – 47.lpp. <http://dx.doi.org/10.1179/152991009X12541417793479> [skatīts 08.03.17.]
8. **Cai Zongqi** (ed.). How to read Chinese poetry : a guided anthology. New York: Columbia University Press, 2008.
9. **Cai Zongqi**. The Matrix of Lyric Transformation: poetic modes and self-presentation in early Chinese pentasyllabic poetry. Ann Arbor: Center for Chinese Studies, University of Michigan, 1996.
10. **Chang Sungsheng**. Generic transformation from yuefu to gushi: Poetry of Cao Cao, CaoPi and Cao Zhi: Dissertation. Stanford University, 1985.
11. **Chia Huilu**. From Rising "Rites and music" to Viewing "People": The Research on Yuefu Poem in the Mid-Tang Dynasty: Dissertation. The Chinese University of Hong Kong, 2014.
12. **Connery Christopher Leigh**. The empire of the text: writing and authority in early imperial China. Lanham : Rowman & Littlefield Publishers, 1998.

13. **Connery Christopher Leigh.** Jian'an Poetic Discourse: Dissertation. Princeton University, 1991.
14. **Feng Yuanchun.** A Short History of Classical Chinese Literature. Beijing: Foreign Language Press, 2009
15. **Gwyther Jordan Alexander.** Bai Juyi and the New Yuefu movement: Dissertation. Graduate School of the University of Oregon, 2013
16. **Hugh Dunn.** Cao Zhi: the life of a princely Chinese poet 1st ed. Beijing: New World Press, 1983.
17. **Knechtges David R.** (ed.), **Chang Taiping** (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.1. Leiden; Boston: Brill, 2010
18. **Knechtges David R.** (ed.), **Chang Taiping** (ed.). Ancient and Early Medieval Chinese Literature: a reference guide Vol.2. Leiden; Boston: Brill, 2010
19. **Lévy André.** Chinese Literature, Ancient and Classical. Bloomington: Indiana University Press, 2007
20. **Lin Tsungcheng.** Time and narration: A study of sequential structure in Chinese narrative verse: Dissertation. The University of British Columbia (Canada), 2006.
21. **Luo Yuming.** A Concise History of Chinese Literature. Leiden; Boston: Brill, 2011
22. **Mair Victor. H.**(ed.). The Columbia History of Chinese Literature, New York: Columbia University Press, 2001
23. **Minford John** (ed.), **Lau Joseph S.M.** (editor). Classical Chinese Literature: An Anthology of Translations Vol.1. Honk Kong: The Chinese University Press, 2000
24. **Nienhauser William H .** The Indiana Companion to Traditional Chinese Literature Vol.1. Bloomington: Indiana University Press, 1998
25. **Shih Hsianglin.** Jian'an Literature Revisited: Poetic Dialogues in the Last Three Decades of the Han Dynasty: Dissertation. University of Washington, 2013
26. **Waley Arthur.** Hundred and Seventy Chinese Poems. London: Cape, 1969
27. **Wang Yumei.** Songs that touch our soul: A comparative study of folk songs in two Chinese classics: "Shijing" and Han *yuefu*: Dissertation. University of Toronto, 2012.
28. **Zhang Huicong.** Imitation and innovation: A critical study of Yang Weizhen (1296–1370) and his *yuefu* poetry: Dissertation. Harvard University, 2009.

Izziņu literatūra un interneta avoti

29. **Theobald Ulrich.** *Yuefu* 樂府, songs of the Music Bureau.

<http://www.chinaknowledge.de/Literature/Poetry/yuefu.html> [skatīts.
3.12.2016.]

30. **Theobald Ulrich.** *Chinese History - Han Period Religion.*

<http://www.chinaknowledge.de/History/Han/han-religion.html> [skatīts 7.04.17.]

31. **The Editors of Encyclopædia Britannica,** Cao Cao,

<https://www.britannica.com/biography/Cao-Cao>. [skatīts 01.04.2017.]

Kopsavilkums

Bakalaura darbs “Juefu dzejoļi un Trīs Cao daiļrade” ir izstrādāta, lai sniegtu ieskatu *juefu* dzejas žanra izcelsmē un attīstībā un Trīs Cao *juefu* dzejā. Šajā darbā tiek pētīta *juefu* dzejas attīstība vairāku gadsimtu ilgā laika posmā, apskatīta Cao Cao, Cao Dži un Cao Pi biogrāfija un analizēta viņu *juefu* dzeja.

Darba mērķis ir izpētīt *juefu* dzejas izcelsmi, tā tematikas un struktūras attīstību no Haņ līdz Tan dinastijai, Trīs Cao biogrāfiju un analizēt viņu *juefu* dzejoļus.

Bakalaura darbs sastāv no 2 nodaļām un 11 apakšnodaļām. 1. nodaļā apskatīta *juefu* dzejas žanra izcelsme, Haņ dinastijas, Sešu dinastijas perioda un Tan dinastijas *juefu* attīstība. Tiek arī apskatīts visaptverošākais *juefu* dzejas krājums “*Juefu šidzjin*”. 2. nodaļā sākumā ir apskatīta Sešu dinastiju perioda vēsture, kurā dzīvoja Trīs Cao, un Dzjeņaņa perioda literatūra. Tad tiek apskatīta Trīs Cao biogrāfijas un izanalizēti katra autora divi *juefu* dzejoļi.

Darba apjoms ir 46 lpp.

Atslēgvārdi: ķīnas literatūra, *juefu*, Trīs Cao, Cao Cao, Cao Pi, Cao Dži.

Summary

Bachelor's thesis "Yuefu Genre and the Poetry by the Three Caos" was made to give insight about the *yuefu* genre origin and development, and the poetry of the Three Caos. This work looks at the development of *yuefu* poetry genre over multiple centuries, Cao Cao, Cao Zhi and Cao Pi biographies, and their *yuefu* poetry analysis.

The goal of the thesis is to look at the origin of *yuefu* poetry, its thematic and structural development from Han to Tang dynasties, biographies of the Three Caos and analyse their *yuefu* poems.

This Bachelor's thesis consists of 2 chapters and 11 subchapters. The first chapter looks at the origin of the *yuefu* poetry, the development of Han Dynasty, Six Dynasties' and Tang Dynasty *yuefu* poetry. It also looks at the most comprehensive *yuefu* poetry collection "*Yuefu shijing*". The beginning of the second chapter looks at the Six Dynasties history period, in which the Three Caos lived, and the Jianan period literature. After, there is a look at the biographies of the Three Caos and an analysis of 2 *yuefu* poems from each author.

The total number of pages is 46.

Keywords: Chinese literature, *yuefu*, the Three Caos, Cao Cao, Cao Pi, Cao Zhi.

Dokumentārā lapa

Bakalaura darbs “Juefu dzejas žanrs un Trīs Cao daiļrade” izstrādāts LU Humanitāro zinātņu fakultātes Āzijas studiju nodaļā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Viktorija Vintere

datums: _____

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: Dr.Phil. Agita Baltgalve

datums: _____

Recenzents: _____

datums: _____

Darbs iesniegts Āzijas studiju nodaļā 2017. gada 15. maijā

Komisijas sekretāre: pasn. Karīna Jermaka

Darbs aizstāvēts Āzijas studiju bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

____.____.2016. prot. Nr. _____, vērtējums ____ (_____)

Komisijas sekretāre: pasn. Karīna Jermaka

Āzijas studiju BSP studiju metodiķe _____ Natālija Ambrosova